

Selkokielliset siivoustekstiilien pesuohjeet Ammattiopisto Lap- piaan

Linda Hautala

Päivi Juntti

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2021

Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma

HAUTALA, LINDA & JUNTTI, PÄIVI:
Selkokielliset siivoustekstiilien pesuohjeet Ammattiopisto Lappiaan

Opinnäytetyö 52 sivua, joista liitteitä 11 sivua
Huhtikuu 2021

Nykyajan Suomessa monikulttuurisuus ja maahanmuutto ovat kasvussa, joka näkyy työpaikoilla. Erityisesti puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla eri maiden kulttuureista tulevia työntekijöitä on paljon. Tämä on haaste työpaikoilla sekä oppilaitoksissa. Opinnäyte työ keskittyy siihen, kuinka ottaa mahdollisimman hyvin huomioon erilaiset kulttuurit ja kielet opiskelijoiden koulutuksessa sekä työhön perehdytyksessä.

Tämän opinnäytetyön keskeisin tavoite oli saada käyttöön Ammattiopisto Lappian Tornion toimipisteeseen selkokielliset siivoustekstiilien pesuohjeet. Toimipisteessä opiskelee paljon maahanmuuttaja opiskelijoita ja erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita. Selkokiellisille siivoustekstiilien pesuohjeille oli suuri tarve, jotta opiskelijat saisivat parhaan mahdollisen koulutuksen. Opiskelijat haluttiin ottaa mukaan kehitystyöhön. Heille järjestettiin kyselytutkimus, jolla pyrittiin selvittämään, millaiset ohjeet olisivat heidän mielestään hyvät.

Kyselytutkimus osoitti, että kuvallisille, selkeille ohjeille oli tarve. Tutkimuksen pohjalta luotiin ohjeet, jotka lähetettiin Selkokeskukselle tarkistettavaksi. Ohjeistus täytti pienen muokkauksen jälkeen selkokiellimääritelmän ja sai selkotunnuksen. Ohjeet tulevat käyttöön Lappian Tornion toimipisteeseen. Ohjeita kannustetaan päivittämään tarpeen vaatiessa. Ohjeistuksesta tulee olemaan suuri apu opiskelussa, että käytännön opetuksessa maahanmuuttajien ja erityistä tukea tarvitsevien kanssa.

Asiasanat: monikulttuurisuus, selkokieli, siivous, ohjeistus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Hospitality Management

HAUTALA, LINDA & JUNTTI, PÄIVI:
Washing Instructions for Cleaning Textiles in Easy Language Format for Vocational College Lappia

Bachelor's thesis 52 pages, appendices 11 pages
April 2021

Multiculturalism and immigration are on the rise in modern Finland. Effects of immigration are also seen in workplaces, especially in the cleaning and cleanliness sector where there are many workers from different cultures and backgrounds. This is a challenge for employers and educational institutions.

The main objective of this thesis was to produce washing instructions for cleaning textiles in easy language format for the Vocational College Lappia Tornio campus. Tornio campus student population has many students with immigrant background and students with special needs. There was a need for easy read instructions for the aforementioned students so they can receive the best possible education. Students participated in the development of these instructions and a survey was conducted among student population regarding of the kind of instructions that would be best suited to them.

The survey showed that there was a need for clear instructions with pictures. Instructions were developed based on the survey. After that the instructions were sent to Selkokeskus, the Finnish Centre for Easy Language. Selkokeskus certified the instructions as being easy language after minor modifications. Instructions will be implemented at Lappia Tornio campus. Instructions will be a great asset in practical studies with immigrant students and special needs students.

Key words: multiculturalism, easy language, cleaning, instructions

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	AMMATTIOPISTO LAPPIA.....	6
3	MONIKULTTUURISUUS	9
	3.1. Ajan määrittely eri kulttuureissa	12
	3.2. Erilaiset kulttuurit ja niihin sopeutuminen	13
	3.3. Monikulttuurinen työympäristö.....	15
	3.4. Monikulttuurinen pedagogiikka.....	18
	3.5. Perehdytys monikulttuurisessa ympäristössä	19
4	SELKOKIELI	21
5	SIIVOUSTEKSTIILIEN PUHDISTUS	27
6	SELKOKIELISTEN SIIVOUSTEKSTIILIEN PUHDISTUSOHJEIDEN SUUNNITTELU.....	31
	6.1. Konstruktiivinen tutkimus – kyselytutkimus	31
	6.1.1 Kyselytutkimuksen tulokset	32
	6.2. Ohjeiden toimivuus käytännössä.....	34
	6.3. Lopullinen ohjeistus.....	35
7	POHDINTAA.....	38
	LÄHTEET.....	39
	LIITTEET	42
	Liite 1. Kyselytutkimus	42
	Liite 2. Selkokiehset siivoustekestiilien pesuohjeet	43

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Ammattiopisto Lappian kanssa. Ammattiopisto Lappia on toisen asteen oppilaitos, joka tarjoaa käytännön läheistä ammatillista koulutusta nuorille, aikuisille, yrityksille sekä yhteisöille Länsi- ja Etelä-Lapissa. Lisäksi Ammattiopisto Lappian tiloissa toimii Ammattiopisto Luovi, joka on ammatillinen erityisoppilaitos.

Ammattiopisto Lappian toimipisteessä Torniossa oli syntynyt tarve kuvallisille siivoustekstiilien pesuohjeille käytännön opetustyöhön. Koska osalla ammattiopiston opiskelijoista on erityisen tuen tarve ja merkittävä osa on maahanmuuttaja opiskelijoita, selkokieliiset ohjeet ovat tarpeelliset käytännön opetuksessa.

Opinnäytetyön keskeisin tavoite oli saada selkokieliiset ohjeet päivittäiseen käyttöön Tornion toimipisteen puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen ammattitutkintolaisille, perustutkintolaisille, henkilökunnalle ja opiskelijoille sekä Ammattiopisto Luovin käyttöön. Ohjeistuksen laatimisen apuna käytettiin kyselytutkimusta sekä selkokieliakeskuksen ohjeita selkokielisen materiaalin laatimiseen. Ohjeistukselle haettiin selkotunnusta. Opinnäytetyön tuloksena syntyneet selkokieliiset ohjeet tulevat parantamaan osaltaan opetushenkilöstön opetustyötä ja helpottavat opiskelijoita käytännön työtehtävissä.

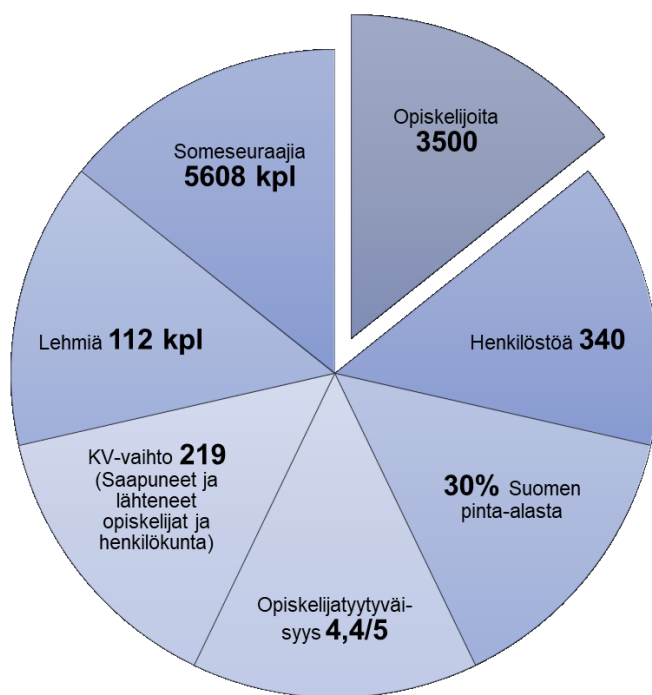
2 AMMATTIOPISTO LAPPIA

Ammattiopisto Lappia on Kemi-Torniolaakson koulutuskuntayhtymä Lappian ylläpitämä oppilaitos. Se tarjoaa käytännönläheistä ammatillista koulutusta aikuisille ja nuorille Lapissa. Kuvassa 1 näkyvät Lappian omistajakunnat (Lappia n.d.). Lappian toimipisteet sijaitsevat Muoniossa, Torniossa, Kemissä sekä Tervolassa. Lisäksi koulutuksia voidaan järjestää muualla Lapissa. Lappia toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja pyrkii edistämään opiskelijoiden sekä henkilöstön ympäristömyönteisyyttä, hyvinvointia, kestäviä valintoja ja hankintoja. (Lappia – Pohjoista elinvoimaa – strategia 2025 2019.)

KUVA 1. Ammattiopisto Lappian omistajakunnat (Lappia n.d.)

Kuviossa 1 on kuvattu Ammattiopisto Lappia lukuina (Lappia – Pohjoista elinvoimaa – strategia 2025 2019). Ammattiopisto Lappiassa opiskelee noin 3500 nuorta ja aikuista opiskelijaa. Henkilökuntaa on 340. Oppilaitos tarjoaa noin 80 erilaista perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoa ja ammattinimikkeitä on yli 50. Koulutusaloja ovat hyvinvointiala, kulttuuriala, luontoala, palveluala ja tekniikan ala. Palvelualan opintoja on tarjolla Kemijärven, Tornion sekä Muonion toimipisteissä. (Lappia – Pohjoista elinvoimaa – strategia 2025 2019.)

KUVIO 1 Lappia numeroina (Lappia – Pohjoista elinvoimaa – strategia 2025 2019, muokattu)

Tornion toimipisteen päärakennus sijaitsee Urheilukadulla Tornion kampuksella, johon kuuluvat myös Mediatalo, Musiikkitalo, Rakennus- ja metallitalo, Teollisuustalo sekä Tietotalo. Kampus on Tornion kaupungin keskustassa vesitornin kupeessa. Päärakennuksessa sijaitsevat opiskelija-, kehittämis-, hanke-, oppisopimus-, hallinto-, henkilöstö-, kiinteistö- ja talouspalvelut, viestintä- ja markkinointipalvelut sekä Lappia-Koulutus Oy. Lappiasalissa järjestetään Lappian omien tilaisuuksien lisäksi myös muiden organisaatioiden kulttuuri- ja liikuntatapahtumia.

Tornion toimipisteen puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla on käytössä päärakennuksessa sijaitseva opetukseen tarkoitettu siivouskeskus ja puhtausalan oma luokkatila. Siivouskeskuksesta löytyvät uudet, ajan mukaiset siivousvälineet, koneet ja aineet. Puhtausalan luokassa on muun muassa pintamateriaalinäytteitä sekä eri ainevaihtoehdot (käyttötarkoituksen ja pH mukaan). Luokasta löytyy myös erilaisia siivousvaunuja, eri valmistajien välinevaihtoehtoja, sairaalasänky sekä siivouskoneita (painehuuhtelulaite, imuri, matalakierroksinen ja nopeakierroksinen lattianhoitokone). Luokassa pyritään järjestämään kaikki puhtausalan koulutukset. Oppimismateriaaleina käytetään lisäksi puhtausalan lehtiä ja opetus dvd:itä. Käytännön opetus tapahtuu koulun moninaisissa tiloissa, joista löytyy erilaisia

pintamateriaaleja. Vuonna 2020 oppilaat siirtyivät etäopetukseen Covid-19 pandemian vuoksi, joka toi haasteita siivoustyön opetukseen.

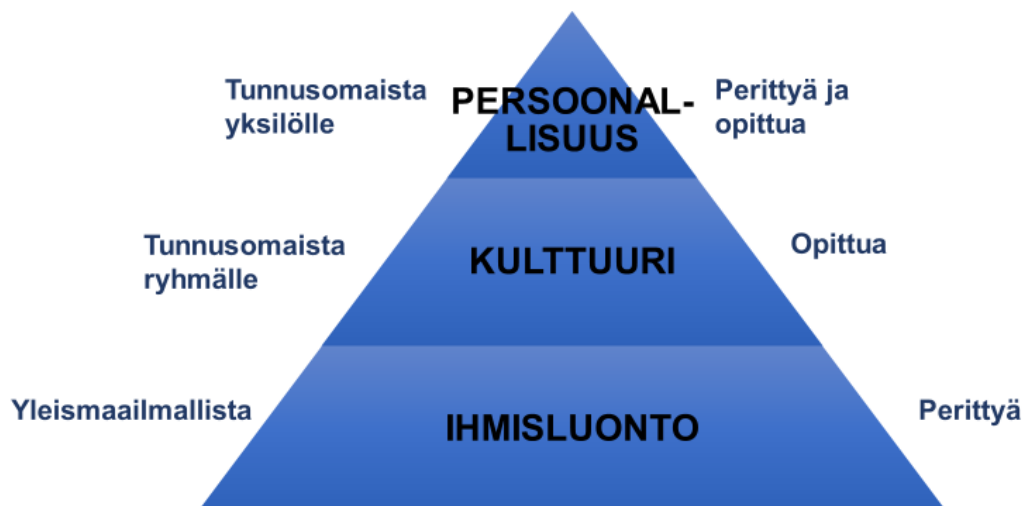
Ammattiopisto Lappian puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla on opetuksessa ja työn ohjauksessa otettu huomioon selkokieliisyys, koska opiskelijoista merkittävä osa on maahanmuuttajia. Selkokieliisyydellä pystytään takaamaan yhteinen ymmärrys toista kuin suomenkieltä äidinkielenään puhuvan kanssa. Siirryttäessä etäopetukseen keväällä 2020 Covid-19 pandemian vuoksi kävi ilmi, kuinka paljon puhtauspalvelualan opetuksessa ja ohjeistuksessa maahanmuuttajille käytetään pantomiimia ja näyttelemistä selvyuden vuoksi. Esimerkiksi ”vettä valuvana” tai ”vettä tippuvana” ovat vaikeita selittää vierasta kieltä puhuville opiskelijoille. Luokahuoneessa valuvan veden merkitys voidaan näyttää helposti käsipaperin ja vesihanavan avulla. Tämä ei tietenkään onnistu suoranaisesti etäopetuksessa Microsoft Teams -sovellusta käytettäessä. Jotta viesti tulisi ymmärretyksi, täytyy opettajan käyttää luovuuttaan. Erilaiset opetusvideot ovat suuri apu etäopetuksessa. Etäopetuksessa myös asioiden ymmärtämisen varmistaminen todettiin hankalaksi. Luokka huoneessa voidaan havaita oppilaiden ilmeet ja eleet, joista voidaan päätellä ymmärryksen taso. Vieraasta kulttuurista tuleva ei välttämättä kerro suoraan, jos hän ei ymmärrä viestiä.

3 MONIKULTTUURISUUS

Kulttuuri voidaan ymmärtää ihmisen toiminnaksi ja toiminnan tuotteeksi. Se voi olla kansallista, etnistä tai alueellista. Kulttuurikäsitettä voidaan käyttää myös puhuttaessa ikäpolvista, sosiaalisista ryhmistä tai organisaatioista. (Salo-Lee, Malmberg & Halinoja 1998, 7.) Historiallisesti kulttuuri tarkoittaa sukupolvelta toiselle välittyviä perintöjä, arvoja, uskomuksia, tapoja sekä sosiaalista käyttäytymistä (Frisk & Tulkki 2005, 7). Kulttuuri on ihmisten toimintaa, jossa he tiedostamattaan ja tietoisesti rakentavat ympäristöään ja luovat siihen merkityksiä tiedon, uskomusten sekä arvojen mukaan ja tekevät näiden pohjalta valintoja (Heikura 2019; Seppänen 2005, 17). Monikulttuurinen yhteiskunta on heterogeeninen ja sen erilaiset etniset ja kulttuuriset ryhmät ovat tasavertaisia (Soukola 1999, 2).

Kulttuuriteoreetikkoja on olemassa useita ja he määrittelevät kulttuurikäsitettä eri tavoin. Koska maailmassa on lukematon määrä erilaisia etnisiä ja muita kulttuureja, kaikkien kulttuurien ja niiden toimintatapojen perusteellinen läpi käyminen on mahdotonta. Alankomaalaisen kulttuurintutkijan Hofsteden mukaan kulttuuri ei ole perittyä vaan se on peräisin sosiaalisista yhteyksistä. Kulttuuri pitäisi hänen mukaansa erottaa yksilön ihmisluonnosta sekä persoonallisuudesta. Ihmisluonto on yksilön peritty ominaisuus, kun taas persoonallisuus koostuu ihmisluonnosta sekä opitusta kulttuurista. (Hofstede & Hofstede. 2005, 3-4.) Kuviossa 2 on kuvattu tätä ihmisen niin sanottua henkistä kerrostumaa (Hofstede & Hofstede 2005, 4).

KUVIO 2. Ihmisen kolme henkistä tasoa (Hofstede & Hofstede 2005, 4, muokattu)

Kulttuuri koostuu arvoista, rituaaleista, sankareista sekä symboleista. Arvot ovat kulttuurin ydin. Ne ovat ensimmäisiä asioita, joita lapset oppivat kulttuurista ja jotka koetaan aistien ja tiedollisten kykyjen sijaan tunteella. Monesti arvot ovat ihmisessä niin syvällä, ettei ihminen edes tunnista niitä. Symbolit taas ovat näkyviä ja tiedostettuja. Symbolit ovat helposti todettavissa ja ne yleensä opitaan vieraasta kulttuurista. Symboleita ovat esimerkiksi sanat, eleet, kuvat ja esineet. (Hofstede & Hofstede. 2005, 6-8.) Tätä kulttuurin kerrostumista voidaan kuvata jäävuori -teorialla, jota on kuvattu kuviossa 3 (Salo-Lee ym. 1998, 8). Jäävuori kuvaa kulttuurin kerrostumista. Osa kulttuurin osista on piilossa pinnan alla kuten jäävuorestakin suurin osa on. Pinnan alla ovat muun muassa kulttuurin syvimät arvot, normit, asenteet ja uskomukset. Pinnan päällä näkyvissä ovat esimerkiksi kulttuurin kieli, ruoka, vaatteet ja käytöstavat. Jotta vieraan kulttuurin oppisi syvällisesti, on otettava selvää myös pinnan alla olevista asioista. (Salo-Lee ym. 1996, 7-8.)

KUVIO 3. Jäävuori -teoria (Salo-Lee ym. 1998, 8, muokattu)

Yhdysvaltalainen antropologi Edward D. Hall, joka on tutkinut ihmislaajille ominaisia piirteitä ja kulttuuria, on luokitellut maailman maat kahteen ryhmään sen mukaan, miten suorasti tai epäsuorasti viestejä välitetään. Hänen mukaansa kulttuuri on viestintää ja viestintätyyleihin vaikuttavat kielelliset ja ei-kielelliset tekijät. Ei-kielellinen viestintä eli ilmeet, eleet, liikkeet, pukeutuminen ja aikakäsitys opitaan omassa kulttuurisessa ympäristössä. Puhetyyliä voi myös luokitella prosodisiin ja parakielisiin piirteisiin. Prosodisia piirteitä ovat intonaatio, painotus, äänen korkeus ja voimakkuus. Parakielisiä piirteitä taas ovat huokaukset ja hengähdykset. Puhetyyleillä on kulttuurillisia eroja ja ne voivat johtaa väärinkäsityksiin eri kulttuurin edustajien välillä. (SaloLee ym. 1998, 6-7, 30–32.) Kielellisen viestinnän Hall jakaa matalan kontekstin ja korkean kontekstin tyyleihin. Suomenkielisissä julkaisuissa on käytetty yleisesti näistä 70-luvulla luoduista käsitteistä englanninkielisiä termejä low context ja high context. Low context sisältää sana- ja asiakeskeistä viestintää, jota esiintyy etenkin yksilöllisissä kulttuureissa. High context viestintätyyliä esiintyy etenkin yhteisöllisissä kulttuureissa ja se on ihmishuokauskeskeistä ja se sisältää paljon epäsuoraa viestintää. Kun näiden viestintätyylien edustajat kohtaavat, voi herkästi syntyä väärinymmärryksiä. Matalan kontekstin kulttuureissa sanat valitaan tarkkaan, perusteluissa vedotaan faktoihin ja tiedot pitää olla todennettavissa esimerkiksi tutkimustuloksilla. Tyypillisiä matalan kontekstikulttuurin maita ovat: Saksa, Yhdysvallat, Suomi, Skandinavian maat,

Iso-Britannia sekä Kanada. Korkean kontekstin kulttuureissa viesti välittyy epäsuorasti, viestinnässä käytetään paljon viittauksia ja vertauksia. Perusteluissa vedotaan sosiaalisiin säädöksiin, hierarkkiseen statukseen tai historiaan. Tyypillisiä korkean kontekstikulttuurin maita ovat: Japani, Välimeren maat, Latalainen Amerikka, Arabimaat, Italia, Espanja sekä Kiina. (SaloLee ym. 1998, 36-41.)

3.1. Ajan määrittely eri kulttuureissa

Maailmankatsomukset poikkeavat suuresti eri kulttuureissa. Monesti aika määritellään eri tavoin eri kulttuureissa. Ajan ymmärrys ja sen kokeminen voivat olla hyvin erilaisia eri kulttuureissa, joka saattaa haitata eri kulttuurien välistä kanssakäymistä. Idän tapa ymmärtää ja kokea aikaa poikkeaa lännen näkemyksestä. Myös maantieteellisesti lähellä olevien maiden aikakäsitykset voivat vaihdella. (Lewis & Salminen 1996, 130.)

Mono- ja polykroniset kulttuurit poikkeavat toisistaan, minkä vuoksi olisi tärkeää tuntee eri kulttuureita. Näin voidaan varmistua eri kulttuureiden välisten kohtaamisien sujuvuus. (Lewis & Salminen 1996, 33.) Länsimaissa vallitsee monokroninen eli yksiaikainen näkemys. Monokronisessa kulttuurissa aikaa ei saa hukata, sillä se koetaan itseisarvona ja hyödykkeenä. Esimerkiksi ihmisen elämää arvioidaan iän mukaan ja mitä hän on iän mukana saavuttanut. Monokronisesta kulttuurista voisi sanoa, että se on suorituskeskeinen kulttuuri, missä tärkeintä on lopputuloksen saaminen. Polykronisessa eli moniaikaisessa kulttuurissa taas tehdään yleensä useita asioita samaan aikaan ja korostetaan ihmiskeskeistä kanssakäymistä. Tällaista kulttuuria on tyypillisesti eri Aasian maissa. Asioita tehdään sen mukaan, mikä tuntuu mielekkäältä. Asioiden lykkäämistä seuraavaan päivään tai viikkoon ei pidetä pahana. Sovituista ajankohdista voidaan joustaa. Esimerkiksi tapaamisiin tullaan, kun ehditään. Tällaisessa kulttuurissa ihmiskeskeinen kanssakäyminen menee usein lopputuloksen edelle. (Frisk & Tulkki 2005, 85-84.)

Muita aikakäsityksiä ovat muun muassa lineaarinen, multiaktiivinen ja reaktiivinen aikakäsitys. Länsimaissa aikakäsitys on lineaarinen. Aika käsitetään yksi-

suuntaisesti menneisyydestä tulevaisuuteen. Itämaisissa kulttuureissa aikakäsitys on syklinen toisin kuin länsimaissa. Aika määritellään esimerkiksi vuoden aikojen ja auringon kierron mukaan. Menneisyydellä ja historialla on suuri merkitys ihmisen jokapäiväisessä toiminnassa. (Frisk & Tulkki 2005, 84.) Multiaktiivinen aikakäsitys on vallalla erityisesti Etelä-Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Näissä kulttuureissa pyritään tekemään monta asiaa yhtä aikaa eivätkä ihmiset ole täsmällisiä aikataulujen suhteen. Ihmissuhteet menevät aikataulujen edelle. Asioiden hoidossa ei anneta kalenterin määritellä aikataulua. (Lewis & Salminen 1996, 133.)

Reaktiivinen eli syklinen aikakäsitys on läsnä suurella osalla Aasian maita. Syklistä ajankäsitystä voidaan kuvata luonnon kautta. Aurinko nousee idästä ja laskee länteen. Näin muodostuu sykli, joka kiertää ympyrää. Tällaisessa aikakäsityksessä tehdään päätöksiä ajan kanssa, kun taas lineaarisessa aikakäsityksessä tällainen ajan käyttö olisi ajan tuhlausta. (Lewis & Salminen 1996, 136-137).

3.2. Erilaiset kulttuurit ja niihin sopeutuminen

Eri kulttuurien edustajien välisen viestinnän tärkeimmiksi viestintätaidoiksi on havaittu toisen huomioiminen, kulttuurinen herkkyys sekä viestijän käytöksen joustavuus. Kulttuurien välisen viestinnän osaaminen on hyödyllistä kaikille. Jokainen tulee elämänsä aikana suurella todennäköisyydellä kohtaamaan erilaisista kulttuurillisista taustoista tulevia henkilöitä. Eniten kulttuurien välisen viestinnän osaamisesta on hyötyä monikulttuurisissa työympäristöissä toimiville henkilöille. Tehokkaan kulttuurien välisen viestinnän perusedellytys on epävarmuuden vähentäminen. Viestinnällistä epävarmuutta ehkäisee uuteen kulttuuriin ja toisen toimintatapoihin tutustuminen ennakkoon. Niin sanottu small talk auttaa tutustumaan ensikohtaamisessa vieraan kulttuurin edustajan kanssa ja sen avulla voidaan saada pois epävarmuutta viestintätilanteesta. Small talk on hyvä keino aloittaa ja lopettaa keskustelu. Sen avulla voi myös vaihtaa sujuvasti puheenaihetta. (Salo-Lee ym. 1998 16, 44.)

Jotta vuorovaikutustilanteissa nonverbaaliset viestit eivät jäisi tulkinnan varaisiksi, olisi hyvä kiinnittää huomiota toimintaa ja selventää sitä, mitä sanoo. Näin

voidaan välttää väärinymmärryksiä. (Heikura 2019.) Epävarmuutta vähentää esimerkiksi viestintätilanteiden sääntöjen tuntemus. Hyvä esimerkki on tervehtiminen, jonka säännöt kulttuurin edustaja osaa. Kulttuurien välisessä viestinnässä voi tulla väärin ymmärryksiä herkästi, jos ei tunne vieraan kulttuurin tervehtimiskäytänteitä. (SaloLee ym. 1998, 16.) Vieraassa kulttuurissa nonverbaaliset viestit voivat poiketa omasta suuresti. Esimerkiksi Suomessa suora katsekontakti on normaalia ja kertoo kiinnostuksesta keskustelukumppania kohtaan, kun taas Aasia maissa se koetaan hyökkäävänä ja röyhkeänä käytöksenä. Myös hymy voidaan tulkita eri tavoin eri kulttuureissa. Hymyllä voidaan kiittää tai ilmaista iloa ja huvittuneisuutta. Sen avulla voidaan jopa ilmaista pahoittelua ja kuitata pienet epämukavuudet. Hymy voi viestiä noloutta ja hämmennystä. (Inkinen & Lahtinen 1994, 230.)

Kun viestintätaidot kehittyvät, ihmiset mielellään kommunikoivat muiden ihmisten kanssa. Oman kulttuurin taustojen ja erityispiirteiden ymmärtäminen auttaa ymmärtämään toista kulttuuria paremmin, joka puolestaan auttaa ymmärtämään kielen ja kulttuurin sidonnaisuutta. Henkilöllä kasvaa itseluottamus ja taito ymmärtää vieraiden kulttuurien erityispiirteitä. (Salo-Lee ym. 1998, 124.)

Kulttuurinen herkkyys ohjaa objektiivisemmin arvioimaan toisen kulttuurialueen ihmisiä uudelta pohjalta. Erilaisia katsomustapoja yhdistelemällä saavutetaan kulttuurinen herkkyys. Kulttuurinen herkkyys edellyttää uteliaisuutta, rohkeutta ja arvostusta sekä omaa että vierasta kulttuuria kohtaan. Väärinymmärrysten vähentämiseksi olisi syytä jokaisen monikulttuurisessa ympäristössä toimivan kasvattaa kulttuurista herkkyyttään. Kulttuurinen herkkyys edellyttää sekä oman että vieraan kulttuurin tuntemusta. Kulttuuriseen herkkyyteen liittyy toisen kulttuurin erilaisten ominaisuuksien havainnointi sekä joustaminen omista käsityksistä. Näin toimimalla voidaan päästä eroon oman kulttuurin ylivertauudesta. (Salo-Lee ym. 1998, 24, 115–116.)

Joskus vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen aiheuttaa yksilölle kulttuurishokin. Kulttuurishokki on stressitila, joka voi ilmetä myös erilaisissa elämäntilanteen muutoksissa. Myös työelämään siirtyminen tai työpaikan vaihto voivat aiheuttaa kulttuurista shokkia. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen on aina yksilöllinen prosessi, jonka taustalla on muuttuva elämäntilanne. (Frisk & Tulkki 2005, 56; Pietilä

2013, 47.) Tavallaan vieraassa kulttuurissa vieraileva palaa henkisesti lapsen tasolle, jolloin hänen on aloitettava uudestaan kaikkien yksinkertaisempienkin asioiden ymmärtäminen, mikä tuottaa yksilölle stressiä (Hofstade 2005, 323). Kulttuurishokki voidaan jakaa eri vaiheisiin. Tyypillisimmät vaiheet ovat kriisivaihe, jolloin yksilö kokee lähes kaiken kamalana ja mieliala voi olla todella matala. (Pietilä 2013, 47).

Tyypillisiä kulttuurishokin oireita ovat yksinäisyyden ja vihan tunteet sekä väsymys ja unettomuus. Yksilön itsetunto voi myös tilanteesta kärsiä. Ruokailuun, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvä huoli voi aiheuttaa pelkoa. Pitkän ulkomailla vietetyn ajan jälkeen paluu kotimaahan voi tuottaa paluushokin, joka voidaan rinnastaa kulttuurishokkiin. Paluushokki voi osoittautua jopa vaikeammaksi kuin alkuperäinen kulttuurishokki. (Frisk & Tulkki 2005, 57.) Ajan myötä yksilö kuitenkin sopeutuu uuteen kulttuuriin ja alkaa näkemään sekä omassa että uudessa kulttuurissa hyviä ja huonoja puolia (Pietilä 2013, 47).

Uuteen kulttuuriin sopeutumiseen vaikuttaa suuresti se, mikä on ollut maahanmuuton syy ja oleskelun pituus. Nämä myös vaikuttavat maahanmuuttajan motivaatioon opiskella vierasta kieltä ja kulttuuria, jotka puolestaan tukevat sopeutumista. Jos maahan väliaikaisesti opiskelemaan tullut ei ole opiskellut kohdemaan kieltä ollenkaan ennen maahan tuloa, hän ei välttämättä pääse kontaktiin kanta-väestön kanssa vaan hakeutuu ainoastaan maahanmuuttajien seuraan. Tämä ei edistä sopeutumista uuteen kulttuuriin vaan saattaa vähentää motivaatiota entisestään. Toisaalta, jos syynä maahan tuloon on ollut rakkaus tai työ, motivaatio sopeutumiseen ja uuden kielen oppimiseen on aivan erilainen. (Pietilä 2013, 48–50.)

3.3. Monikulttuurinen työympäristö

Suomessa vuonna 2019 ulkomaalaistaustaisia oli 423 000. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan voidaan todeta, että ulkomaalaistaustaisten määrä Suomessa on kymmenessä vuodessa tuplaantunut. Ammattiopisto Lappian toiminta-alueella ulkomaalaistaustaisia on keskimäärin kolme prosenttia. (Tilastokeskus n.d.) Tämä ei ainoastaan merkitse maahanmuuttoa vaan tämä etnisten ryhmien va-

kiintuminen vaikuttaa koko yhteiskuntaan. Yhteiskunta muuttuu koko ajan kansainvälisemmäksi. (Soukola 1999, 20.) Ruonaniemen (2020) Yleisradio Oy:lle kirjoittamassa uutisessa todetaan, että monikulttuurisuuden kasvusta osaltaan kertoo se, että joka seitsemäs lapsi Suomessa syntyy ulkomailta muuttaneelle äidille. Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla jopa joka neljäs lapsi syntyy maahanmuuttajaäidille. Osuus on kasvanut nopeasti viime vuosina. Tämän vuoksi päiväkotikäisten näkemys siitä, minkä näköinen on kantasuomalainen, on muuttunut. (Ruonaniemi 2020.) Tilastokeskuksen 2015 vuoden selvityksen mukaan maahanmuuttajien on vaikeampi työllistyä opiskeluiden jälkeen kuin kantasuomalaisien. Työllistyminen kuitenkin helpottuu, kun valmistumisesta on kulunut pari vuotta. Myös Suomesta valmistumisen jälkeen pois muuttavia on jonkin verran. Voisiko työllistymistilanne vaikuttaa päätökseen muuttaa pois maasta? (Loukkola 2020.)

Koska monikulttuuriset työyhteisöt ovat kasvussa, on tärkeää omata erilaisuuden sietokykyä ja taitoa kommunikoida erilaisten ryhmien kesken. Varsinkin puhtauspalvelualalla monikulttuuriset työyhteisöt lisääntyvät suuresti. Rekrytointi ja koko työyhteisö tarvitsevat uudenlaisia tietoja ja taitoja. (Karo 2003.) Anonyymit rekrytointiprosessit ovat saaneet paljon huomiota mediassa viime vuosina. Onko kulttuuritaustalla merkitystä työpaikan saannissa? Anonyymissä rekrytointiprosessissa hakemuksista poistetaan näkyvistä hakijan tunnistetiedot kuten nimi, ikä, sukupuoli, äidinkieli ja hakijan kuva. Menetelmän tarkoituksena on tehdä haastattelukutsut puhtaasti hakijan osaamisen ja kyvykkyyden perusteella ilman, että ennakkokäsitykset vaikuttavat rekrytoijan mielikuvaan hakijasta. Mediassa on keskusteltu, että anonyymisti hakeminen voisi suosia ulkomaalaistaustaisia ja yli viisikymppisiä naishakijoita. Rovaniemi ja Helsinki kokeilivat kevään 2020 aikana, millaisia työntekijöitä kuntiin tulee valituksi ilman tietoja hakijoiden nimistä ja iästä. (Passoja 2020.) Tulokset olivat lupaavia. Vuoden kestäneessä pilottihankkeessa mukana olleet halusivat laajentaa ja jatkaa hakutapaa. Anonyymillä haulla etsittiin metron kuljettajia, kuraattoreita lukioihin, sosiaaliohjaajia leikkipuistoihin ja liikuntapaikan hoitajia. Kokeilun loppuvaiheessa todettiin, että anonyymi rekrytointitapa kannustaa kaikenlaisia ihmisiä hakemaan kaupungin työpaikkoja. Kokeilun perusteella voidaan todeta, että normaalissa työhakuprosessissa nimellä ja etnisellä taustalla on merkittävä vaikutus siihen, kuka työpaikkaan valitaan. (Aalto 2021.)

Anonyymiys hakuprosessissa lisää tasa-arvoa ja vähentää syrjintää sekä poistaa nepotismia eli sukulaisten suosimista. Työterveyslaitoksen vuoden 2016 barometrissä monimuotoisuuden katsottiin olevan tärkeää erityisesti johtamisen ja esimiestyön kannalta. Barometrin mukaan monimuotoisuus on tärkeää organisaation eri toiminnoille. Henkilöstöalan ammattilaiset arvioivat, että tulevaisuudessa kielitausta, osatyökykyisyys ja etninen tausta nousevat merkitykseltään eniten monimuotoisuudessa. (Bergbom, Toivanen, Airila & Väänänen 2016, 11.)

Kulttuurierot perustuvat usein hyvin vaikeasti muutettavissa oleviin arvoihin ja arvostuksiin. Mutta ei voida myöskään määritellä kenen kulttuuri tai arvot ovat oikeat. Kulttuurierot voivat monella eri tavalla ilmetä organisaatiokäyttäytymisessä, esimerkiksi kommunikoinnissa, johtamisessa sekä oppimisen muodoissa. Silti monet eri kulttuurien edustajat ovat monelta osin samanlaisia. Esimiehen tulisi ottaa tämä huomioon ja rakentaa oma johtamistyylinsä niiden pohjalta. (Karo 2003, 5,11.) Monikulttuurisessa ohjauksessa korostuvat ohjaajan omat arvot, tietoinen ajattelu ja toiminta. Ohjaustilanteen onnistumiseen vaikuttavat tiedostamattomien negatiivisten ajatusten ja asenteiden tunnistaminen ja käsittely. Jokaisella on elämän aikana opittuja ajattelun, tunteiden ja käyttäytymisen malleja, joita on hyvä tunnistaa. (Hofstede 1993, 309, 331.)

Jotta koko työyhteisö olisi toimiva, pitäisi asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja koko työyhteisön hyväksyntä ja ymmärrys erilaisuutta kohtaan olla kunnossa. Olisi hyvä, että monikulttuurisessa työympäristössä koulutettaisiin ja sitoutettaisiin henkilöstöä toimimaan oikein erilaisten kulttuurien edustajien kanssa. Huomiointavaa on, että toimivaa työyhteisöä ei saada toimimaan oikein pakottamalla, vaan koko henkilöstö olisi saatava motivoitua hyvässä hengessä. (Karo 2003, 3.) Suomalaisessa työkulttuurissa on hyvä tietää, että Suomessa arvostetaan rehellisyyttä, täsmällisyyttä ja tasa-arvoa. Työelämän lisäksi se näkyy kaikessa suomalaisessa kulttuurissa. Työntekijän on myös hyvä ymmärtää työpaikan työkulttuuria, joka yhdistää työntekijöitä. Maahanmuuttajataustaisen tulisi ottaa huomioon, että Suomessa noudatetaan poikkeuksetta säädettyjä työelämän lakeja ja sopimuksia. Suomalainen työelämä arvostaa ja korostaa yhteistä kieltä, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, oma-aloitteellisuutta, vastuullisuutta, luotettavuutta, ai-

kataulujen noudattamista sekä kommunikointityyliä. Lisäksi työntekijän tulisi ymmärtää uskonnon vaikutus työelämään ja oppia suomalaista tapakulttuuria. (Suomalainen työkalukulttuuri 2021.)

3.4. Monikulttuurinen pedagogiikka

Tietoisuus toisesta kulttuurista tulee esille opettajan ja maahanmuuttajaoppilaan välisessä kohtaamisessa. Opettaja joutuu sopeuttamaan omia kulttuurisia toimintatapojaan toisen, hänen omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin toimintatapoihin. Samaan aikaan kyse on myös vastavuoroisuudesta, jossa oppilas sopeuttaa toimintaansa opettajan sekä opiskelijoiden kulttuuriympäristöön sopivaksi. Monikulttuuriseen kouluympäristöön liittyä monessa mielessä sopeutumista. (Soilamo 2008, 35.) Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksen tavoitteena nähdään kotoutuminen Suomeen sekä integroituminen valtaväestön joukkoon arvostaen omaa kulttuuriaan. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opettaminen edellyttää opettajalta jatkuvaa itse-, ihmis- ja maailmanymmärryksen kehittämistä, sekä kulttuuritiedon ja erilaisten taitojen hallintaa. Monipuoliset pedagogiset valmiudet ja taidot auttavat opettajaa työssään toimimaan kahden kulttuurin välisenä taitajana. (Koppinen 1999, 145; Lahti 2008, 45.)

Nuori ihminen oppii uusia kulttuurillisia arvoja kouluympäristössä, jossa hän saattaa viettää jopa 20 vuotta. Omitu asenteet isää sekä opettajia kohtaan periytyvät sukupolvelta toiselle. Usein nämä omitu asenteet kohdistuvat myöhemmin myös esimiehiin. Esimerkiksi suuren valtaetäisyyden maissa (muun muassa Venäjä, Kiina, Intia ja Vietnam) johtajia on vaikea lähestyä. Oppimisympäristössä opiskelija ei välttämättä uskalla kertoa eriävää mielipidettään tai ilmaista, ettei ymmärrä asiaa. (Hofstede 1993, 47, 58.) Tällaisista omituista asenteista on vaikea tai lähes mahdoton päästä kokonaan irti. Tiedostamalla näitä opittuja asenteita, voidaan kuitenkin varmistaa omalta osalta kulttuurien välisen kohtaamisen sujuvuus. (Metsänen 2009, 116.)

3.5. Perehdytys monikulttuurisessa ympäristössä

Koska Ammattiopisto Lappiassa opiskelu tapahtuu osittain käytännön työssä, on perehdytys ja opastus erityisen tärkeää. Työnantajan, tässä tapauksessa oppilaitoksen edustajan, on annettava riittävät tiedot opiskelijalle työn vaara- ja haittatekijöistä sekä perehdytettävä työhön riittävällä tavalla. Perehdytys on säädetty työturvallisuuslain luvussa 2 14§ seuraavasti:

- 1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;
- 2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;
- 3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta; ja
- 4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738.)

Työturvallisuuslain tarkoitus on taata työntekijöiden turvallisuus, perehdytys sekä opastus, jotka ovat työnantajan velvollisuuksia. Lisäksi perehdytyksen tavoite on saada aikaan myönteistä suhtautumista. Työnopastus, jossa opastetaan käytännön työ, on suuri merkitys perehdytyksessä. Oikeilla työtavoilla minimoidaan virheet, sairastumiset, tapaturmat ja tuetaan työssä jaksamista. Perehdyttäminen ja työopastus ovat erittäin tarpeellisia uudelle työntekijälle, mutta myös, kun työolot muuttuvat tai vaihtuvat, uusien kalusteiden myötä tai todettaessa virheitä ja laiminlyönnejä. (Työterveyslaitos 2013.)

Perehdyttäminen voidaan yksilöperehdyttämisen lisäksi suorittaa ryhmässä. Ryhmäperehdyttämisen hyvä puoli on se, että yhtä aikaa aloittaneet työntekijät tutustuvat toisiinsa ja pääsevät ryhmäytymään. Toisaalta, jos uusia työntekijöitä tulee monesta eri kulttuurista, toimivaksi ratkaisuksi ovat osoittautuneet perehdytys suomen kielellä sekä tarvittaessa piktogrammien eli kuvakirjoituksen käyttö. Jotta voi muodostua yhteinen ymmärrys siitä, miten työtä tehdään, työntekijällä ja perehdyttäjällä täytyy olla yhteinen kieli (Karo 2003, 13, 15).

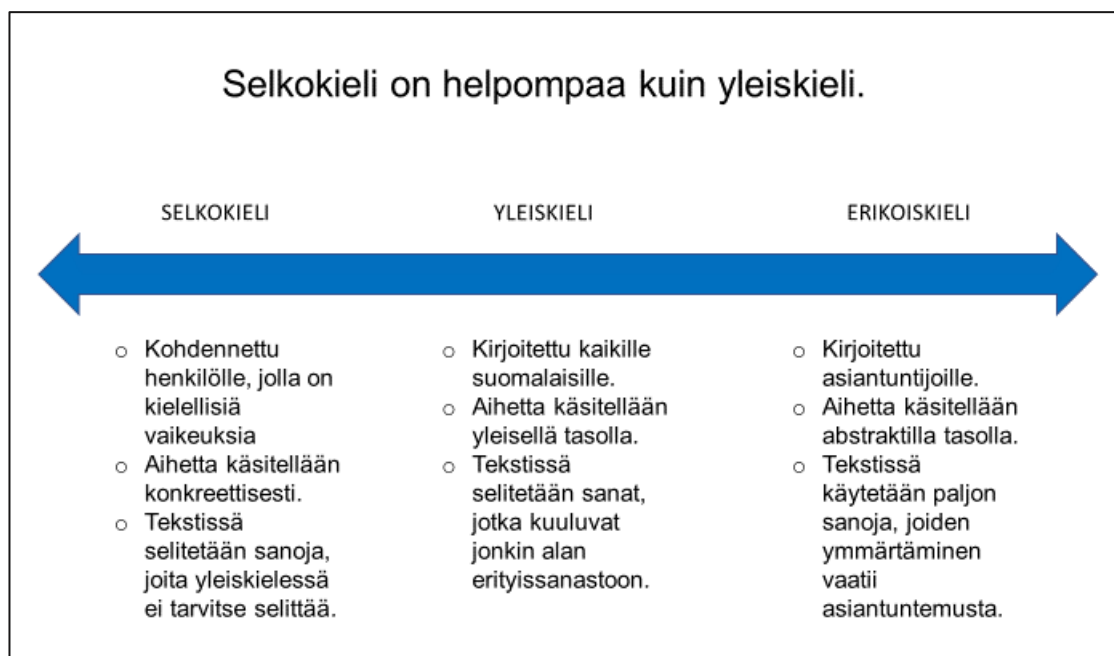
Yhdenvertaisuuslaki määrittelee jokaisen ihmisen oikeuden tasa-arvoiseen kohteluun. Esimerkiksi etninen tausta, ikä, sukupuoli, sukupuolinen suuntaus, uskonto, kieli tai ulkonäkö eivät saa vaikuttaa kohteluun. (Karo 2003; Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.) Yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä säädetään yhdenvertaisuuslain lisäksi perustuslaissa, rikoslaissa sekä eri elämänalueita koskevassa lainsäädännössä (Ihmisoikeusliitto n.d.). Yhdenvertaisuuslain toteutumista valvoo yhdenvertaisuusvaltuutettu, joka on itsenäinen ja riippumaton viranomainen. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtäviin kuuluu muun muassa avustaa syrjinnän kohteeksi joutuneita, antaa yleisiä ohjeistuksia syrjinnän ehkäisemiseksi ja avustaa edistämistoimenpiteiden suunnittelussa. (Ihmisoikeusliitto n.d.; Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325).

Oppilaitoksien velvollisuus on edistää yhdenvertaisuutta ja sen on ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Tarvittavien toimenpiteiden tulee olla tarkoituksenmukaisia, tehokkaita sekä oikeasuhtaisia ja niiden tulee ottaa huomioon oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut toimintaan vaikuttavat olosuhteet. Oppilaitoksen tulisi laatia suunnitelma näistä tarvittaessa käytäntöön otettavista toimenpiteistä. Näihin suunnitelmiin tulisi voida oppilaiden/opiskelijoiden tai heidän huoltajien vaikuttaa. (Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.)

Positiivista erityiskohtelua voidaan antaa perustelluista syistä, jolla pyritään yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Esimerkiksi tarjotaan erityisiä palveluita tai etuja tietyille ryhmille. Tällainen erityiskohtelu ei ole syrjintää. (Kotouttamisen osaamiskeskus n.d.; Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.) Tällainen ryhmä voisi olla esimerkiksi maahanmuuttajaopiskelijat, joita on enenevässä määrin puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla. Tämä ryhmä tarvitsee positiivista erityiskohtelua oppilaitoksissa, jotta opiskelu ja erityisesti kotoutuminen onnistuisivat.

4 SELKOKIELI

Selkokieltä on käytetty Suomessa 1980-luvun alusta lähtien. Nykyisin saatavilla on kirjoja, lehtiä sekä selkokiелiset uutiset. Kieli kehiteltiin kehitysvammaisten ihmisten tarpeisiin. Myös muille ryhmille siitä on hyötyä, esimerkiksi vanhusryhmille ja uussuomalaisille sekä niille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Selkokeskuksen nettisivuilla (Määritelmä 2020) kerrotaan, että selkokieli on sisällöltään, sanastoltaan sekä rakenteeltaan yleiskieltä luettavampaa ja ymmärrettävämpää (kuvio 4). Selkokieli on yleiskieltä helpompaa suomea. 28.5.2020 vietettiin ensimmäistä kertaa kansainvälistä selkokielen päivää. Selkokielen päivänä julkaistiin videokampanja, joka toi esille selkomateriaaleja, selkokielen tekijöitä, käyttäjiä ja lukioita. Suomessa on 650 000–750 000 kappaletta selkokieltä tarvitsevia ihmisiä. Selkokielen päivän aiheutunnisteet sosiaalisessa mediassa olivat #MakeltEasy, #selkokielenpäivä, #selkokieli, #selkosuomi, #selkoruotsi ja #lätäläst. (Määritelmä 2020; Selkokieli 2020; Kansainvälinen selkokielen päivä 28.5.2020.)

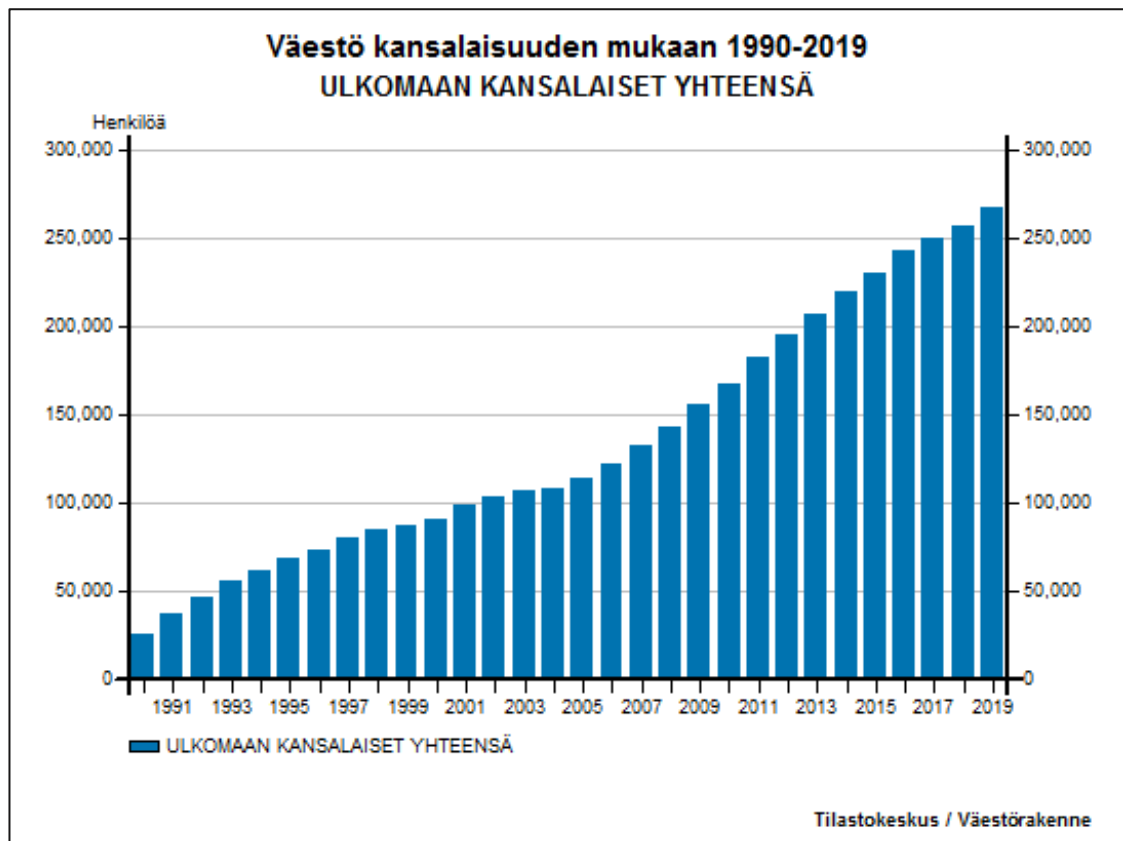

KUVIO 4. Selkokieli helpompaa kuin yleiskieli (Määritelmä 2020, muokattu)

Selkokieltä voidaan käyttää tekstissä sekä puheessa. Selkokielellä voidaan julkaista monenlaisia tekstejä: painettuja tai verkkotekstejä, videoita, kuvasarjoja, kuvakirjoja, kuunneltavia tekstejä ja niin edelleen. Yhä useamman viranomaisen

ja yhteiskunnalta tukea saavan järjestön tehtävänä on valistaa ja tiedottaa selkokielellä. Esimerkiksi Väestöliitto, Kansaneläkelaitos ja TE-toimistot ovat velvoitettuja tiedottamaan yleiskielen lisäksi selkokielellä. Selkokielen tiedonvälitys on osa Yleisradion julkisen palvelun tehtävää. Myös kaupallisten radio- ja TV-kanavien tulisi suunnata palvelua selkokielen tarvisijoille. Selkokielistä materiaalia käytetään myös ulkomailla suomen kielen opetuksessa. (Virtanen 2006, 11, 231.)

Selkokielen puhe auttaa yhteisymmärryksessä, tukee keskustelua, rohkaisee osallistumaan vuorovaikutukseen sekä innostaa aloitteellisuuteen. Vaikka keskustelijoilla olisi kielellisiä vaikeuksia, selkokielen puhe voi lisätä kokemusta myönteisestä ja palkitsevasta vuorovaikutuksesta. (Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa 2016.) Selkokielestä hyötyvät muun muassa heikon lukutaidon omaavat henkilöt, maahanmuuttajat, muistisairaat ja kehitysvammaiset henkilöt. Selkokieli tukee itsenäistä elämää, suomen kielen oppimista, opiskelua, itsensä huolehtimista, ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja parantaa työllistymistä. Jopa joka kymmenes tarvitsee Suomessa selkokieltä. (Selkokielen tarve 2019; Selkokieli 2020.) Selkokielenkäyttäjät ovat lisääntyneet monesta eri syystä. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut. Kuviossa 5 on havainnoitu tätä kehityssuuntaa (Ulkomaan kansalaiset n.d.). Ulkomaalaisten määrä Suomessa on liki tuplaantunut kymmenessä vuodessa.

KUVIO 5. Ulkomaalaisten määrä Suomessa (Ulkomaan kansalaiset n.d.)

Kuviosta 6 taas voidaan havaita, että yli 65-vuotiaiden suomalaisten määrä on kasvanut kahdessakymmenessä vuodessa yli 6 prosenttia. Tämän takia sekokie-
lisyysden tarve on kasvanut. (Väestörakenne 31.12. 2020.)

Väkiluku, tuhatta	1900	1950	2000	2018	2019	2020
Yhteensä	2 656	4 030	5 181	5 518	5 525	5 534
Miehet	1 311	1 926	2 529	2 723	2 728	2 734
Naiset	1 345	2 104	2 652	2 795	2 797	2 800
Ikä, %						
0-14 v.	35,1	30,0	18,1	16,0	15,8	15,6
15-64 v.	59,6	63,4	66,9	62,2	62,0	61,7
65-84 v.	5,2	6,4	13,5	19,2	19,6	19,9
85- v.	0,1	0,2	1,5	2,7	2,7	2,8

KUVIO 6. Suomen kansalaisten ikäjakauman kehitys (Väestörakenne 31.12. 2020, muokattu)

Selkokielessä käytetään lyhyitä lauseita, jotka sisältävät paljon verbejä ja substantiiveja. Selkokielistä tekstiä tuotettaessa pyritään välttämään pitkiä sanoja ja monimutkaisia lauserakenteita sekä käyttämään vähän adjektiiveja ja adverbeja. Oudot ja vaikeat sanat selitetään joko itse tekstissä tai esimerkiksi alaviitteellä. Selkokielessä vältetään slangi- ja murre sanoja, epätäydellisiä fraaseja, liian runollisia ja symbolisia ilmaisuja sekä kielikuvia käytettään varoen. Lehtijuttujen ja tarinoiden tulee olla rakenteeltaan selkeitä eikä niissä tule olla liikaa henkilöitä. Jos ympäristö, tapahtuma tai ilmiö on outo, sitä selitetään enemmän. (Rajala & Virtanen 1986, 32.)

Painoasussa suositellaan kirjasinkokoa 12–18 ja kirjasintyypeistä pidetään antiikvakirjaimia paremmin luettavina kuin groteskikirjaimia. Tunnettuja antiikvakirjaimia ovat muun muassa Garamond, Bodoni ja Times. Sen sijaan groteskikirjaimet ovat tasapaksuja ja päätteettömiä. Tunnettuja groteskikirjaimia ovat muun muassa Gill Sans, Univers ja Helvetica. (Rajala & Virtanen 1986, 27.) Suositeltu palstanleveys on 8–12 cm, koska tutkimukset silmän lukemisliikkeistä ovat osoittaneet, että suhteellisen kapea palsta on edullinen lukemiselle. Selkokielessä tulisi käyttää niin sanotusti ilmavaa rivienväliä (2–4 pistettä), runsaasti kappaleita sekä selkeää ryhmittelyä. (Rajala & Virtanen 1986, 33.) Kuvissa olennaista on totuudenmukaiset mittasuhteet ja perspektiivin käytössä on oltava varovainen. Kuvien käytössä tulee huomioida, ettei luoda vääriä mielikuvia tai viedä ajatuksia harhateille erityisesti, jos on kyse pedagogisesta aineistosta. (Rajala & Virtanen 1986, 34.)

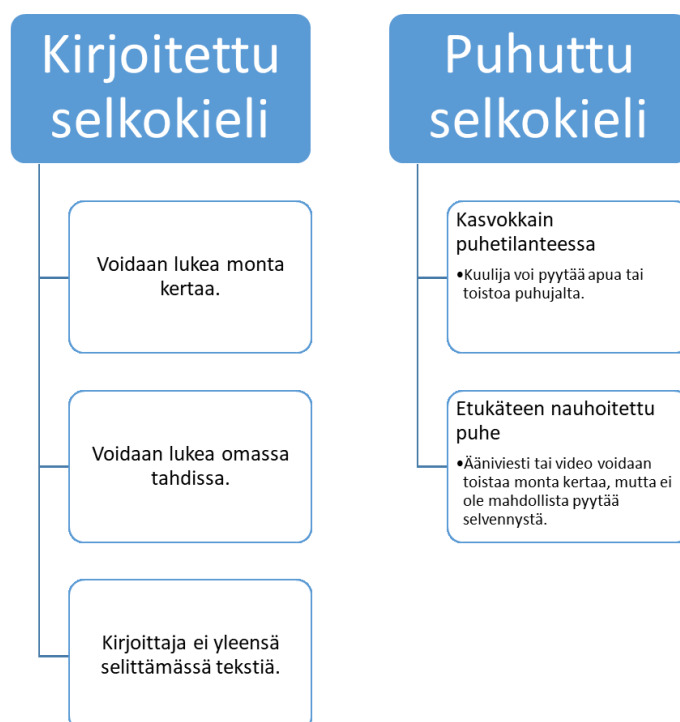
Helposti ymmärrettävää yleiskieltä ja selkokieltä ei tulisi rinnastaa toisiinsa. Esimerkiksi ei olisi edullista, jos kaikki lehdet olisi kirjoitettu selkokielellä. Selkokielen tarkoitus ei ole korvata hyvää yleiskieltä esimerkiksi mediassa, vaan tukea erityisesti niiden ihmisten lukemista, joille helppo yleiskieli on liian vaikeaa. (Virtanen 2006, 7.) Selkotunnusta (kuva 2) käytetään selkokielen lehden, kirjan, esitteiden ja muun muassa oppimateriaalien tunnistamiseen (Selkotunnuksen hakeminen 2021.). Maksuton tunnus auttaa selkojulkaisun tunnistamisessa ja toimii myös laadun takeena. Jotta julkaisu saa selkotunnuksen, sen on vastattava selkokielen kriteerejä (kieli, kuvitus ja ulkoasu). (Selkotunnuksen hakeminen 2021.)

KUVA 2. Selkotunnus (Selkotunnuksen hakeminen 2021.)

Selkokielen kirjoitusohjeista osa käy myös selkokielen puhumiseen. Esimerkiksi pitkiä ja abstrakteja sanoja tulisi välttää sekä puhutussa että kirjoitetussa selkokielessä. (Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa 2016.) Heikura (2019) kertoo, että kirjoitetun selkokielen ja puhutun selkokielen etuja on muun muassa, että kuulija voi pyytää toistoa ja apua puhujalta, kun taas selkotekstiä voidaan hioa ja muuttaa niin kauan kuin halutaan (kuvio 7). Selkokielen kirjoittaminen on melko helppoa, kunhan sen periaatteet ovat hallussa. Sitä voi muokata niin paljon kuin haluaa, kun taas selkopuheessa täytyy ratkaisut tehdä nopeasti puhe tilanteessa. (Heikura 2019.)

KUVIO 7. Kirjoitettu ja puhuttu selkokieli (Heikura 2019, muokattu)

Heikura (2019) suosittelee oman puheen havainnointia ja tarkastelua, materiaalien muokkaamista sekä kielianalyysia. Omaa puhetta voidaan havainnoida esimerkiksi miettimällä omaa puhenopeutta, jota voi mitata erilaisilla ohjelmilla. Oman puheen voi myös litteroida paperille esimerkiksi minuutin ajalta, jolloin saa selville oman puheen nopeuden. Suomen kielessä puheennopeus on noin 70–120 sanaa minuutissa. (Heikura 2019.) Selkopuheen rytmi on rauhallinen, mutta ei luonnottoman hidas tai venytetty. Puheennopeus kuten muukin äänenkäyttö riippuu tilanteesta. Tarkkaa selkopuheen nopeutta ei voi määrittellä. (Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa 2016.)

Selkeitä materiaaleja laatiessa on tärkeää miettiä, miten niitä voi parantaa. Suurempi fontti, enemmän tilaa kuvien ja tekstien ympärillä lisäävät selvyyttä. Mahdollisuus kirjoittaa käännöksiä ja tarkennuksia tai piirtää auttavat materiaalin sisäistämässä. Tärkeää on myös muistaa selkeät tehtävänannot. Materiaalissa voi tärkeät kohdat osoittaa esimerkiksi alleviivaamalla. (Heikura 2019.)

Selkokeskus on kehittänyt selkokielimittarin, joka on suunniteltu selkokielen asiantuntijoiden työvälineeksi tekstien arviointiin. Sen avulla voidaan arvioida, onko teksti selkokieltä vai ei. Mittari on suunniteltu mittaamaan tekstin selkokielen perustaso. Selkokielestä on olemassa myös perustaso helpompaa ja vaativampaa muotoa, mutta niiden mittaamiseen mittari ei toistaiseksi sovellu. (Selkeästi kaikille – Selkomittari n.d.) Jotta mittaria voisi käyttää oikein, tulisi käyttäjällä olla selkokielen asiantuntemusta ja kielellistä osaamista. Mittari ei sovellu yleisohjeistukseksi vaan yleisohjeet löytyvät Selkokeskuksen verkkosivuilta. (Selkeästi kaikille – Selkomittari n.d.)

5 SIIVOUSTEKSTIILIEN PUHDISTUS

Siivoustekstiilien eli kaikkien siivouksessa käytettävien tekstiilien puhtaus vaikuttaa olennaisesti siivouksen tulokseen ja laatuun. Ennen pesua tekstiileistä, varsinkin mopeista puhdistetaan irtonainen lika ja pöly. Pyykinpesun hygieeninen tulos voidaan myös aika-ajoin varmistaa testaamalla. Pitkä likaisten tekstiilien säilytys lisää pesun vaatimuksia. Sopiva pesukierto on tärkeää, sillä lika kiinnittyy ajan myötä tiukemmin. Siivoustekstiilit pestään koneellisesti. Mikrokuitutuotteille konepesu on välttämätön. Käsien pesemällä mikrokuitumateriaalit eivät pysy riittävän hygieenisinä. Siivoustekstiilit ohjeistetaan ottamaan käyttöön nihkeytettyinä suoraan pesukoneesta, mikäli se on mahdollista. (Kaukonen 2005, 127.)

Mikrokuitu on yleisesti käytössä oleva materiaali siivoustekstiileissä. Mikrokiutupyhykkeessä on puhdistavaa ja likaa sitovaa pintaa pienellä alalla paljon enemmän kuin esimerkiksi puuvillapyhykkeessä. Mikrokitu on sata kertaa ohuempaa kuin ihmisen hius. Mikrokituidun vahvuutta ilmaistaan mittayksiköllä dtex eli yhdessä grammassa mikrokitua on 10 km lankaa. Mikrokitu on kulutusta kestävä, kevyt, pölyämätön ja nukkaamaton materiaali. Mikrokitut kestävät suuria lämpötiloja (90–95 astetta). Tämä edesauttaa varmistamaan tekstiilien puhtauden. Mikrokituja suositellaan pestäväksi yleensä 60 asteen lämpötilassa sekä kerran viikossa 90 asteessa. (Kaukonen 2005, 125.) Mikrokiutupyhykeitä pestessä ei saa käyttää huuhtelu eikä valkaisuaineita. Huuhteluaine tekee mikrokituidun pintaan kalvon, joka huonontaa mikrokituidun lianirrotus ja -sitomiskykyä. Mikrokiutuiden siivoustekstiilien kanssa ei myöskään saa käyttää zeoliittipitoista pyykinpesuainetta, koska mikrokitu tukkeutuu siitä. Mikrokitutekstiilit pitää pestä aina erikseen muusta pyykistä, koska ne keräävät muun materiaalin itseensä, jolloin mikrokitut tukkeutuvat. (Kaukonen 2005, 126.)

Epidemioiden aikana ja korkean hygienian tiloissa siivottaessa siivoustekstiilien käyttöön ja puhdistukseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, sillä virukset voivat jäädä elävinä mikrokitutekstiileihin. Käytön jälkeen mikrokitut tulisi pestä vähintään 60 asteen lämpötilassa pitkällä pesuohjelmalla, sekä noudattaa oikeaa kuivaustekniikkaa. Siivoustekstiilien pesussa voidaan käyttää desinfiointiaainetta tai varmistaa hygieenisuus pesemällä tekstiilit yli 90 asteessa. Hyvä käsihygienia

suojäkäsineet sekä aseptinen työjärjestystä ovat erittäin tärkeitä, jotta virukset sekä muut terveydelle haitalliset aineet ja organismit eivät pääse leviämään. Aseptisessä siivoustyössä edetään puhtaasta likaisempaan. (Kuusi, Kanerva & Lyytikäinen 2007, 2.) Ammattikäyttöön tarkoitettuihin siivoustekstiileihin on tullut myös nanotekniikan hyödyntäminen. Nanotekniikan käytössä mikrokuidusta saadaan korkean hygieniatason tuotteita. Mikrokuituisiin pyyhkeisiin lisätään nanokokoisia hopeahiukkasia, jotka tappavat bakteerit suorassa kosketuksessa. Näin ollen pyyhkeitä voidaan säilyttää 24 tuntia ilman bakteerikasvustoa tai hajun muodostumista. (VeliMark n.d.) Pyykinpesun mikrobiologista laatua voidaan varmistaa bakteeritestikankaan avulla sekä huuhteluviedestä otettavilla näytteillä. Tekstiilien uudelleen kontaminoituminen voidaan estää asianmukaisilla toimintatavoilla, jotka varmistetaan työntekijöiden ajanmukaisella koulutuksella. Kontaminoitumisella tarkoitetaan, että tekstiiliin joutuu mikrobeja tai muita epäpuhtauksia, jolloin tekstiili on niin sanotusti saastunut. Siivoustekstiilit säilytetään asianmukaisissa paikoissa ja niiden ylimääräistä koskettelua vältetään. Kuvassa 3 näkyy kuinka siivoustekstiilejä tulisi säilyttää, jotta ylimääräinen kontaminoituminen voitaisiin välttää. Esimerkiksi siivouspyyhkeitä ei taitella hyllyille vaan ne säilytetään koreissa.

KUVA 3. Siivoustekstiilien säilytys Ammattiopisto Lappiassa

Siivoustekstiilien pesu koneellisesti on suositeltavaa aina kun se on mahdollista. Koneellinen pesu antaa tasaisen puhdistustuloksen sekä säästää aikaa. Koneel-

linen pesu vähentää siivoustyön kuormittavuutta ja säästää ympäristöä. Koneellisessa pesussa voidaan hyödyntää esivalmisteltua siivousta lisäämällä huuhteluainelokeroon puhdistusaine valmistajan ohjeen mukaan ja linkousnopeutta säätämällä saadaan esivalmisteltua eri pyyhintämenetelmiin sopivia siivoustekstiilejä. (Kaukonen 2005, 127.)

Siivoustekstiilien esipuhdistuskone, jollainen on käytössä Lappian Tornion toimipisteessä, poistaa siivoustekstiileistä irtolian ja pölyn, joka estää terveydelle haitallisten pölyjen joutumista hengitysteihin ja ympäristöön. Esipuhdistuskoneessa voidaan puhdistaa mopeista, lattia- ja kalustepyyhkeistä irtonainen lika ennen pesua. Siivoustekstiilien käsittely säännöllisesti ennen pesua estää lian kerääntymisen pesukoneeseen, joka osaltaan pidentää pesukoneiden käyttöikää.

Siivouksessa käytettävät erilaiset tekstiilimateriaalit voidaan pestä siivoustekstiilien pesuun kehitellyillä laitospesukoneilla. Pesuohjelmat voidaan valita käytettävien materiaalien ja tuotteiden mukaan. Ohjelmissa on valittavana pyykin desinfiointiin tarvittavat lämpötilat ja pesuajat. Ammattikäyttöön tarkoitettuihin pesukoneisiin on saatavana vedenpoistoallas, joka ehkäisee lattiakaivon tukkeutumisen. Vedenpoistoaltaat ovat käytössä Lappian Tornion toimipisteessä. Lisäksi pesukoneeseen voidaan liittää automaattinen puhdistusaineiden annostelujärjestelmä, jolloin työskentely on nopeaa, helppoa ja turvallista. Lappian toimipisteessä ei tällaista automaattista annostelijaa ole asennettu, jotta opiskelijat oppivat annostelemaan pesuaineen itse. Käytetyt siivoustekstiilit laitetaan pesukoneeseen, valitaan oikea ohjelma ja käynnistetään kone. Kone pesee ja tarvittaessa valmistee siivoustekstiilit täsmälleen tarpeen mukaan. Koneella esivalmistellut mopit ja siivouspyyhkeet ovat täsmälleen oikealla tavalla nihkeytettyjä ja valmiita käyttöön.

Kuivausrumpu täydentää pyykinpesukonetta kohteissa, joissa kaikkia siivoustekstiileitä ei oteta heti käyttöön tai siivoustekstiilit halutaan nopeasti kuiviksi. Kuivausrumpu auttaa myös, jos kuivaustilaa ei ole riittävästi. Se myös poistaa mikrokiutetekstiileistä pölyä ja muuta materiaalia, jotka vähentävät mikrokuidun puhdistustehoa. Kuivausrumpu myös pidentää mikrokiutuisiivoustekstiilien käyttöikää. Ammattiopisto Lappiassa kuivausrummun käyttö on jokapäiväistä, koska

opiskelijat suorittavat eri ammattioppiaineita eri aikaan. Laitoskäyttöön tarkoitetuissa kuivausrummuissa on ohjelmat, joista voidaan valita siivoustekstiileille sopivimmat.

6 SELKOKIELISTEN SIIVOUSTEKSTIILIEN PUHDISTUSOHJEIDEN SUUNNITTELU

Ammattiopisto Lappian Tornion toimipisteeseen oli syntynyt tarve selkeille työohjeille siivouskeskukseen. Ammattiopisto Lappian koulutuspäällikkö antoi työlle toimeksiannon. Alkutilannetta kartoitettiin aluksi tutustumalla kohteen nykyisiin ohjeisiin sekä niitä käyttäviin henkilöihin. Alkukartoituksen perusteella havaittiin, että nykyiset ohjeet olivat puutteelliset ja epäselvät. Lisäksi todettiin, että uudet ohjeet tulisivat olla selkokielelliset ja paljon kuvia sisältävät, koska ohjeet tulevat käyttöön muun muassa maahanmuuttaja opiskelijoille ja erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Alkutietojen pohjalta toteutettiin konstruktiiivinen kyselytutkimus opiskelijoille, jonka tarkoituksena oli selvittää, millaiset ohjeet olisivat opiskelijoiden mielestä parhaimmat.

6.1. Konstruktiiivinen tutkimus – kyselytutkimus

Koska opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää organisaatioon jotain uutta, tutkimus toteutettiin konstruktiiivisena tutkimuksena. Konstruktiiivisen tutkimuksen tyypillisiä menetelmiä ovat havainnointi, ryhmäkeskustelut, kyselyt ja haastattelut. Kehittämistyössä on syytä painottaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja tuntee hyvin tuotoksen tulevien käyttäjien tarpeet. Konstruktiiivisessa tutkimuksessa työn tekijät ovat aina myös muutosagentteja, joka vaikuttaa voimakkaasti kohdeympäristössään ja heistä riippuu, kuinka muutokset saadaan jalkautettua työyhteisöön. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 68.)

Kyselytutkimuksen kysymykset sekä toteuttamistapa sovittiin Teams-kokouksessa 17.5.2020. Kyselytutkimuksen tarkoitus oli saada alkukartoitusta opinnäytetyölle ja saada tietoa siitä kokevatko opiskelijat tarvetta uusille ohjeille ja millaiset olisivat parhaimmat ohjeet. Kyselytutkimus toteutettiin Lappian perustutkinto sekä ammattitutkinto opiskelijoille, jotka opiskelevat puhtaus- ja kiinteistöpalvelu-alojen perustutkintoa tai ammattitutkintoa. Haasteena oli saada selkeät ja helposti ymmärrettävät kysymykset, sillä suurin osa vastaajista oli maahanmuuttajia. Kyselytutkimukseen osallistui viisi opiskelijaryhmää, joista vain yhdessä ei ollut

maahanmuuttaja taustaisia opiskelijoita. Osa opiskelijoista oli päiväopiskelijoita ja osa oppisopimusopiskelijoita. Yhden ryhmän kysely äänitettiin, josta informoitiin osallistujia etukäteen. Kysymyksiä laadittaessa otettiin huomioon vastaajien taustat, taidot sekä halukkuus vastata kyselyyn. Kyselytutkimuksesta tehtiin selkeä ja lyhyt, jotta vastaajien on mielekästä vastata.

Kyselytutkimus järjestettiin 19. ja 20.5.2020 Teams-kokouksessa koronaviruspandemian aiheuttaman poikkeustilan vuoksi. Kyselytutkimukseen osallistujille kerrottiin, miksi kysely tehdään. Lisäksi heiltä kysyttiin haluavatko he osallistua opinnäytetyön kyselytutkimukseen. Kaikkia opiskelijoita ohjeistettiin tarkkaan Teams-sovelluksen käytöstä, vaikka se oli heille jo jonkun verran tuttu. Lisäksi ryhmät ohjeistettiin vastaamaan kyselytutkimukseen samalla tavalla. Kyselytutkimus toteutettiin PowerPoint-esityksenä (liite 1), jossa yksi kysymys oli yhdellä dialla. Ennen varsinaista kyselytutkimusta opiskelijat saivat harjoitella vastaamista vastaamalla erillisellä diaesityksellä oleviin kysymyksiin. Tarvittaessa tutkimuskysymyksistä annettiin lisätietoa. Opiskelijat vastasivat kysymyksiin Teams-sovelluksen Forms-kyselyllä keskustelualueella, josta oli helppo poimia vastaukset. Vastaustapa mahdollisti opiskelijoille vastaamisen anonyymisti ja tällä tavoin varmistettiin kyselytutkimuksen uskottavuus.

6.1.1 Kyselytutkimuksen tulokset

Kyselytutkimuksessa selvitettiin olisiko kirjallinen ohjeistus kuvallista parempi. Ensimmäiseen aiheen kysymykseen melkein puolet vastaajista olivat sitä mieltä, että kirjallinen ohjeistus olisi parempi kuin kuvallinen. Tämä oli yllättävä tulos. Voiko olla, että kysymys oli ymmärretty väärin, sillä toiseen kysymykseen aiheesta seitsemänkymmentä prosenttia vastaajista vastasi kuvavaihtoehdon. Tuloksista nousi selvästi esille myös se, että opiskelijat pitivät värillisiä kuvia parempina. Yli 80 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että värillinen kuva on selkeämpi. Pitäisikö siis tulevan ohjeistuksen olla sekä kirjallinen että kuvallinen?

Kyselytutkimuksessa haluttiin selvittää, millaisesta niin sanotusta kieltomerkestä opiskelijat pitävät. Vertailun kohteina olivat ”peukku alaspäin”-kuva kuvan alareunassa sekä punainen iso rasti kuvan päällä (kuva 4). Kaikkien vastaajien mielestä

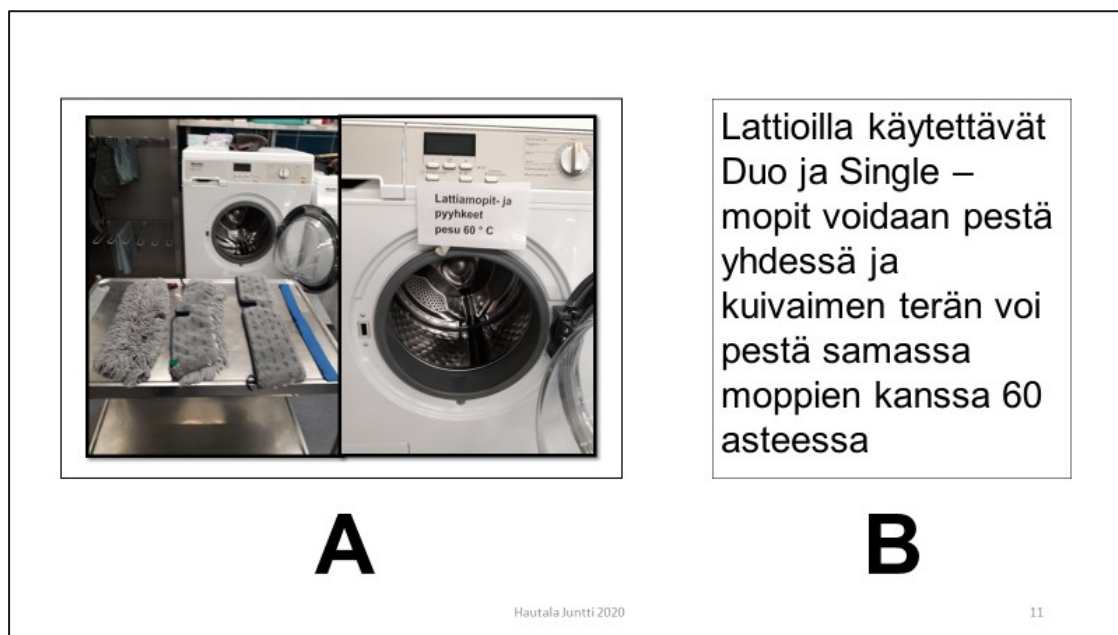

punainen rasti oli parempi. Tätä tullaan siis ehdottomasti käyttämään ohjeistuksessa. Lisäksi tuloksista käy ilmi, että värillinen kuva koettiin paremmaksi. Tätä selvitettiin kahdella eri kysymyksellä. Ensimmäisessä kysymyksessä värillisen vaihtoehdon valitsi 81,3 prosenttia ja toisessa 93,8 prosenttia vastanneista.

KUVA 4. Mitä mieltä kuvasta A vai B?

Opiskelijoilta haluttiin vielä varmistaa, onko värillinen kuva parempi kuin tekstimuodossa oleva ohjeistus (kuva 5). 70,8 prosenttia vastaajista valitsi värillisen kuvan. Tutkimuksen perusteella ohjeet tullaan tulostamaan opiskelijoille värillisinä, vaikka se toisi lisäkustannuksia. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että jopa 74,3 prosenttia opiskelijoista kokee tarvitsevansa uudet ohjeet. Tutkimuksen lopuksi kysyttiin vielä, mitä mieltä he olivat kyselytutkimuksesta. 97,8 prosenttia vastanneista olivat tyytyväisiä kyselyyn ja sen toteutusmuotoon.

KUVA 5. Kumpi vaihtoehto A vai B?

6.2. Ohjeiden toimivuus käytännössä

Konstruktivisen kyselytutkimuksen pohjalta luotiin siivoustekstiilien pesuohjeiden prototyyppi, jota testattiin käytännössä Lappian Tornion toimipisteessä. Ohjeista tehtiin selkeät, paljon kuvia sisältävät. Ohjeiden tekstiosuus pidettiin minimissä, sillä haluttiin, että pääpaino on kuvissa. Ohjeistus sai hyvän vastaanoton, olihan uudet ohjeet toivotut.

Kuitenkin testauksen myötä osoittautui, että prototyypissä on vielä paljon kehitettävää. Käytäntö osoitti, että ohjeistus tarvitsisi lisää tekstiä tukemaan kuvitusta. Myös ohjeen kirjasintyyppi tulisi vaihtaa, sillä prototyypissä oli käytetty groteski-kirjaimia antiikvakirjaimien sijaan. Lisäksi ohjeistuksen tekijät huomasivat, ettei käsimerkkejä kannata käyttää maahanmuuttajien ohjeistuksissa. Erilaiset käsimerkit saattavat tarkoittaa aivan eri asiaa toisessa kulttuurissa ja olla jopa loukkaavia. Prototyypin ”peukku ylöspäin”-merkin tilalle tulee ottaa käyttöön jokin eri merkki, joka ei loukkaa toisesta kulttuurista tulevaa tai jättää käsimerkit kokonaan pois. Käytäntö myös osoitti, että eri asioita voidaan korostaa ja hahmottaa eri väreillä. Ohjeisiin ”värikoodattiin” selkeyden vuoksi jokainen käytössä oleva kone eri väreillä. Värikoodaukset jatkuvat läpi ohjeistuksen.

6.3. Lopullinen ohjeistus

Lopullisen ohjeistuksen toteuttaminen aloitettiin tarkastelemalla kriittisesti prototyyppiä ja ottaen huomioon käytännön kokeilusta tulleet parannusehdotukset. Varsinaisesta ohjeistuksesta pyrittiin tekemään entistä selkeämpi ja helpommin omaksuttava, jotta maahanmuuttaja opiskelijoiden ja erityistä tukea tarvitsevien olisi vaivatonta lukea ohjeita. Ohjeistuksen kirjasintyyppi vaihdettiin vastaamaan selkokielen määritystä. Ohjeisiin lisättiin prototyyppiä enemmän tekstiä tukemaan kuvitusta. Kuvituksesta poistettiin käsimerkit ja otettiin tilalle merkit, jotka eivät loukkaa vieraita kulttuureita (kuva 6).

KUVA 6. Kuivauskaapin käyttöohje

Koska ohjeistus pyrittiin tekemään selkokieleiseksi, oli itsestään selvyyttä, että ohjeistukselle haetaan selkotunnusta. Ohjeistus lähetettiin Selkokeskuksen tarkastettavaksi sähköpostilla. Ohjeistuksen tarkastus kesti kaksi viikkoa. Ohjeistuksen tarkastivat Selkokeskuksen suunnittelija Ella Airaksinen ja toimittaja Kaisa Kaatra. He tekivät hyviä havaintoja ohjeista ja kannustivat tekemään ohjeistukseen tarvittavat muutokset, jotta se saisi selkotunnuksen. Muutokset koskivat lähinnä kirjoituksen ulkoasua ja kuvien selkeyttä. Esimerkiksi kuvassa 6 olevat merkit tuli poistaa ja lisäksi niin sanotusti väärin täytetty kuivauskaapin kuva tuli poistaa kokonaan selvyyden vuoksi.

Kuvassa 7 on lopullinen ohjeistus kuivausrummun täytöstä. Selkokeskuksen suunnittelijat kehuivat myös ohjeissa läpi käytävien koneiden värikoodausta, joka helpottaa ja selkeyttää ohjeiden käyttämistä. Ohjeistukseen tehtiin tarvittavat muutokset ja lähetettiin vielä kerran tarkastettavaksi. Tällä tarkistus kerralla ohjeistus täytti selkotunnuksen kriteerit. Selkokeskus antoi luvan käyttää selkotunnusta ohjeistuksessa (kuva 8). Ohjeistuksen tarkastajat pyysivät lupaa julkaista ohjeistuksen heidän sosiaalisessa mediassaan, kun se olisi valmis.

Kuivauskaappi – likaisten siivoustekstiilien kuivaus ja säilytys

- Säilytä **likaiset** siivoustekstiilit kuivauskaapissa.
- Jätä siivoustekstiilien väliin tyhjää tilaa.
- Älä täytä kaappia liian täyteen.

© 2021 Hautala & Juntti

KUVA 7. Kuivauskaapin käyttöohje

Hautala, L & Juntti, P

SIIVOUSTEKSTIILIEN PESUOHJEET

Ammattiopisto Lappia Tornion toimipiste

© 2021 Hautala & Juntti

KUVA 8. Ohjeistuksen kansikuva

Valmis ohjeistus (liite 2) otettiin käyttöön Ammattiopisto Lappiassa kevään 2021 aikana. Opetustilanteessa ohjeet tullaan käymään ensin teoriassa läpi ja jokainen sivu heijastetaan erikseen luokkahuoneen taululle. Ohjeita läpikäydessä opettajan tulee kiinnittää huomiota äänen käyttöön. Puheen tulee olla selkeää, kuuluvaa eikä se saa sisältää liian pitkiä ja vaikeita sanoja. Lisäksi opettajan tulee kiinnittää huomiota puheen nopeuteen sekä nonverbaaliseen viestintään. Maahanmuuttaja opiskelijoiden kanssa on erityisen tärkeää, että jokainen opiskelija otetaan huomioon yksilönä ja osallistutetaan toimimaan ryhmässä. Jokainen opiskelija saa ohjeistuksen sähköisenä itselleen ja tarvittaessa ne voidaan myös tulostaa. Siivouskeskuksessa ohjeistus löytyy laminoituna, jossa ne vielä käydään opiskelijoiden kanssa läpi, ennen käytännön harjoittelua. Lisäksi ehdotamme, että koneisiin laitetaan värikoodi, jolla kyseinen kone tunnistetaan.

7 POHDINTAA

Aito, työelämän tarpeista lähtenyt aihe oli motivoiva ja kiinnostava. Oman haasteensa toi opinnäytetyöntekijöiden suuri fyysinen välimatka sekä Covid-19-pandemian aiheuttamat sulkutilat oppilaitoksissa ja yhteiskunnassa. Haasteista huolimatta työn tekeminen sujui hyvin ja luontevasti. Opinnäytetyön tuloksena syntyneet siivoustekstiilien pesuohjeet onnistuivat loistavasti ja tulevat käyttöön Tornion toimipisteeseen. Selkotunnuksen hakuprosessi oli opettavainen ja sen saaminen ohjeille oli hieno saavutus. Selkokeskus olisi halukas julkaisemaan ohjeistuksen nettisivuillaan, sillä selkokieliä siivousalan ohjeistuksia on verrattain vähän.

Monikulttuurisuus näkyy opinnäytetyöntekijöiden työpaikojen arjessa. Opinnäytetyön prosessi antoi eväitä kohtaamaan maahanmuuttajataustaisia henkilöitä paremmin. Opinnäytetyön teko ja monikulttuurisuuteen perehtyminen syvemmin tulee auttamaan työskentelyä monikulttuurisessa työympäristössä ja motivoi kehittämään edelleen omaa kulttuuriherkkyyttä.

Opinnäyte ja sen seurauksena saadut ohjeet innostavat Tornion toimipisteen henkilökuntaa tarkastelemaan omia käsityksiään ja asenteitaan monikulttuurisuutta kohtaan. Uskomme työn johtavan parempaan työmotivaatioon sekä henkilökunnalla että opiskelijoilla. Ammattiopisto Lappialle tullaan ehdottamaan ohjeistuksen päivittämistä tarpeen vaatiessa. Lisäksi olisi hyvä, että toimipisteessä tarkasteltaisiin myös muita ohjeistuksia, jotka katsotaan tarpeellisiksi muuttaa selkokielisiksi. Näin voidaan varmistaa tulevaisuudessa kasvavat selkokielisyyden tarpeet, sillä ulkomaalaistaustaisten ja erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä luultavasti tulee kasvamaan. Jatkotutkimuksena voitaisiin suorittaa selvitys, miten ohjeet ovat toimineet ja onko niistä ollut hyötyä opiskelijoiden oppimisessa sekä ohjaamisessa. Olisi myös mielenkiintoista selvittää tulevaisuudessa, onko selkokielisten ohjeiden käyttö lisääntynyt Ammattiopisto Lappian muillakin aloilla ja toisissa toimipisteissä. Opinnäytetyössä olisi voitu myös tutkia, kuinka laajasti selkokieliä ohjeistuksia on käytössä koko Suomen ammatillisissa oppilaitoksissa.

LÄHTEET

Aalto, M. 2021. Anonyymi rekrytointi on onnistunut Helsingissä hyvin – Aiemmissä tutkimuksissa ”Abdul Aziz Ali” menestyi samalla kokemuksella ”Pekka Koivisto” huonommin. Artikkel. Julkaistu 11.1.2021. Luettu 15.2.2021 <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007732082.html>

Bergbom, B. Toivanen, M. Airila, A. Väänänen, A. 2016. Monimuotoisuusbarometri 2016 - Fokuksessa monikulttuurisuus ja osaaminen. Helsinki: Työterveyslaitos. Luettu 11.12.2020 <https://core.ac.uk/download/pdf/78469769.pdf>

Frisk, O. & Tulkki, H. 2005. Kulttuuriavain. Helsinki: Otava.

Heikura, V. 2019. Selkeä kieli ohjauksessa ja opetuksessa osa 2. Miten opetan ja ohjaan selkeästi eri oppimis- ja työyhteisöissä. Luento. Sujuva hanke 5.11.2019. Ammattiopisto Lappia. Tornio.

Kaukonen, S. 2005. Käsikäyttöiset siivousvälineet. Teoksessa Aaltonen, H., Heikkilä, T., Hopsu, L., Huilaja, E., Karppela, P., Kaukonen, S., Kivikallio, J., Korppi, K., Kujala, T., Kääriäinen, P., Mustonen, S., Narko, R., Peltokorpi, M., Reunanen, R., Salmelin, S & Yltiö, H. (toim.) Siivoustyön käsikirja. 18 uudistettu painos. Siivousteknisen liiton julkaisuja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 125 - 127.

Hofstede, G. 1993. Kulttuurit ja organisaatiot – Mielen ohjelmointi. Juva: WSOY.

Hofstede, G., Hofstede, G. J. 2005. Cultures and organizations: software of the mind. The United States of America: The McGraw-Hill Companies.

Ihmisoikeusliitto. n.d. Yhdenvertaisuudesta yleisesti. Artikkel. Luettu 29.12.2020. <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet-suomessa/yhdenvertaisuuslaki/>

Inkinen, S. & Lahtinen, J. 1994. Aasian liiketoiminnan kulttuurit. 1.painos. Tampere: Avaintulostus.

Kansainvälinen selkokielen päivä 28.5. 2020. Selkokeskus. Artikkel. Julkaistu 3.2.2021. Luettu 5.4.2021. <https://selkokeskus.fi/selkokeskus/28-5-on-kansainvalinen-selkokielen-paiva/>

Karo, S. 2003. Monikulttuurisuus puhtauspalvelualalla. Rekrytointi ja perehdyttäminen 3. Suomen Siivousteknisen liiton julkaisuja 2:8. Helsinki: AO-paino.

Koppinen, M-L. 1999. Monikulttuurinen opettaja - silta kahden kulttuurin välillä. Teoksessa Matinheikki-Kokko, K. (toim.) Monikulttuurinen koulutus- perusteita ja kokemuksia. Helsinki: Opetushallitus, 145.

Kotouttamisen osaamiskeskus. n.d. Yhdenvertaisuuslaki. Kotoutumislain käsikirja. Luettu 29.12.2020. <https://kotouttaminen.fi/yhdenvertaisuuslaki>

Kuusi, M. Kanerva, M. Lyytikäinen, O. 2007. Toimenpideohje noro-virustartuntojen ehkäisemiseksi. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja. Luettu 19.1.2021. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102997/2007c05.pdf?sequence=1>

Lahti, L. 2008. Monikulttuurinen johtaminen. Juva: WSOY.

Lappia. n.d. Esittely. Lappia koulutus Oy. Luettu 2.10.2020. <http://www.lappia.fi/lappia/esittely>

Lappia – Pohjoista elinvoimaa – strategia 2025. 2019. Kemi-Torniolaakson kouluskuntayhtymä Lappia. Henkilökunnan koulutusmateriaali.

Lewis, R. Salminen, E. 1996. Kulttuurikolareita. Helsinki: Otava.

Loukkola, A. 2020. Kuinka moni Suomessa tutkinnon suorittanut ulkomalais-taustainen jää tänne töihin?. Artikkelit. Julkaistu 20.5.2020. Luettu 11.12.2020. https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/kuinka-moni-suomessa-tutkinnon-suorittanut-ulkomaalaistaustainen-jaa-tanne-toihin/?_cldee=anVoYW5hLm5vcmlRiZlXJnQHN0YXQuZmk%3d&recipientid=contact-9d706379076ae81180dc000d3ab16605-8a5586af0f344c4fae5537adf8aa7c96&esid=b8d6b691-189c-ea11-a812-000d3ab701f8

Metsänen, R. 2009. Monikulttuurinen ohjaus käytännössä - vanhaa ja uutta, omaa ja lainattua, läheltä ja kaukaa. Teoksessa Helander, J. (toim.) Ammatillisen opettajan käsikirja. Hämeen ammattikorkeakoulu, 116.

Ojasalo, K. Moilanen, T. Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudella osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Passoja, A. 2020. "Pistää eri tavalla kiinnittämään huomiota osaamiseen" – Helsinki ja Rovaniemi kokeilevat saavatko ne parempia työntekijöitä, kun nimi ja ikä jätetään hakemuksista. Yleisradio Oy:n uutiset. Julkaistu 1.9.2020. Luettu 10.10.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11149892>

Pietilä, I. 2013. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen oppimisprosessina. Teoksessa Korhonen, V. Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Juva: PS-kustannus, 46-55.

Rajala, P. & Virtanen, H. 1986. Selkokieli: Miten sanoma perille. Helsinki: Kirjasto- ja palvelu.

Ruonaniemi, A. 2020. Joka seitsemäs suomalaislapsi syntyy maahanmuuttaja äidille. Yleisradio Oy:n uutiset. Julkaistu 29.1.2020. Luettu 3.10.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11154410>

Salo-Lee, L., Malmberg, R. & Halinoja, R. 1998. ME JA MUUT. Kulttuurienvälinen viestintä. 2. painos. Jyväskylä: Yleisradio Oy.

Määritelmä 2020. Selkokeskus. Artikkelit. Julkaistu 7.9.2020. Luettu 2.10.2020. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/maaritelma/>

Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa. 2016. Selkokeskus. Artikkel. Julkaistu 2.9.2016. Luettu 15.6.2020. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkokieli-vuorovaikutuksessa/>

Selkokieli. 2020. Selkokeskus. Artikkel. Julkaistu 7.9.2020. Luettu 19.12.2020. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/>

Selkokielen tarve. 2019. Selkokeskus. Artikkel. Julkaistu: 12.2.2019. Luettu 5.4.2021. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/tarvearvio/>

Selkotunnuksen hakeminen. 2021. Selkokeskus. Artikkel. Julkaistu 2.3.2021. Luettu 7.3.2021. <https://selkokeskus.fi/palvelut/selkotunnuksen-hakeminen/>

Selkeästi kaikille – Selkomittari. n.d. Selkokeskus ja Kehitysvammaliitto. Luettu 2.10.2020. https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2018/10/SELKOMITTARI_2018_11.10.18.pdf

Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkit-sijalle. Tampere: Vastapaino.

Soilamo, O. 2008. Opettajan monikulttuurinen työ. Turun Yliopisto kasvatustieteiden tiedekunta opettajankoulutuslaitos. Väitöskirja.

Soukola, T. 1999. Monikulttuurisen yhteiskunnan ehdot ja haasteet. Luettu 19.10.2021. <https://media.sitra.fi/2017/02/27172854/monikulttuurisuus-2.pdf>

Suomalainen työkulttuuri. 2021. InfoFinland. Päivitetty 22.03.2021. Luettu 4.4.2021. <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/suomalainen-tyokulttuuri>

Tilastokeskus. n.d. Ulkomaalaistaustaiset. Luettu 30.9.2020. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalais-taustaiset.html#maittain>

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738.

Ulkomaan kansalaiset. n.d. Tilastokeskus. Artikkel. Luettu 5.4.2021. <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html>

VeliMark. n.d. Siivousväline kuvasto. Luettu.19.1.2020. https://www.veli-mark.com/fiFI/catalog/c/14_04_03/p/N-BV69/Mikrokuitupyyhkeet/Mikrokuitu-pyyhe-Vileda-Nanotech/view.htm?articleId=2020027

Virtanen, H. 2006. Toisin sanoen. Helsinki: Oppimateriaalikeskus Opik / KVL.

Väestörakenne 31.12. 2020. Tilastokeskus. Päivitetty 31.3.2021. Luettu 5.4.2021. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

Työterveyslaitos. 2013. Työsuojelun valvonta. Tampere: Tammerprint Oy.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

LIITTEET

Liite 1. Kyselytutkimus

<p>Mitä mieltä kuvasta? A vai B</p> <hr/>	 <p>A B</p>
 <p>A B</p>	 <p>A B</p>
<p>Muista suojakäsineet !!</p> <p>A</p>	<p>Muista käyttää aina suojakäsineitä, kun työskentelet jo käytössä olleiden siivoustekstiilien kanssa. Näin varmistat oman henkilökohtaisen työturvallisuuden eikä kätesi kontaminoidu likaisia siivoustekstiileitä käsitellessä.</p> <p>B</p>
 <p>A</p>	<p>Latioilla käytettävät Duo ja Single – moppit voidaan pestä yhdessä ja kuivaimen terän voi pestä samassa moppien kanssa 60 asteessa</p> <p>B</p>
<p>Haluatko paremmat ohjeet siivouskeskukseen?</p> <p>1. Kyllä 2. Ei</p>	<p>Mitä mieltä olit tutkimuksesta?</p> <ol style="list-style-type: none"> 😊 🙂 😐 ☹️
<p>Nykyinen ohjeistus siivouskeskuksessa:</p> <p>Siivouspyykin laittelu</p> 	

Liite 2. Selkokieliset siivoustekstiilien pesuohjeet

Koneet

Siivoustekstiilien esipuhdistuskone
Puhdista tällä koneella siivoustekstiilit ennen pesua.

Pyykinpesukone 1
Pese tällä koneella kalustepeyyhkeet ja kalustemopit 90 asteessa.

Pyykinpesukone 2
Pese tällä koneella mopit ja lattiapyyhkeet 60 asteessa.

Kuivausrumpu
Kuivaa tällä koneella puhtaat siivoustekstiilit.

© 2021 Hautala & Juntti

Suojakäsineet

Käytä suojakäsineitä,
kun kosket likaisia
siivoustekstiilejä.

© 2021 Hautala & Juntti

Siivoustekstiilien lajittelu

Lajittele kalustetekstiilit ja lattiatekstiilit **erikseen**.

Kalustepyyhkeet
ja kalustemopit

Lattiapyyhkeet

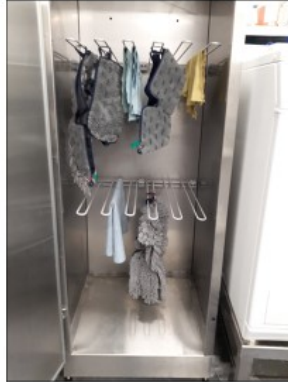
Lattiamopit

© 2021 Hautala & Juntti

Kuivauskaappi – likaisten siivoustekstiilien kuivaus ja säilytys

- Säilytä **likaiset** siivoustekstiilit kuivauskaapissa.
- Jätä siivoustekstiilien väliin tyhjää tilaa.
- Älä täytä kaappia liian täyteen.

© 2021 Hautala & Juntti

Siivoustekstiilien esipuhdistuskone

Puhdista **kuivat** siivoustekstiilit esipuhdistuskoneessa.

Laita siniset rullat koneeseen tekstiilien kanssa.

Rullat keräävät roskaa.

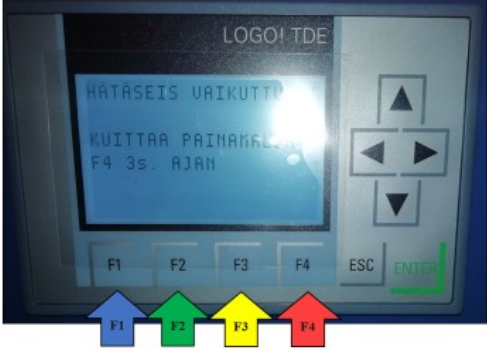
© 2021 Hautala & Juntti

SELKO Siivoustekstiilien esipuhdistuskone – käyttöohje

1. Paina
2. Valitse ohjelma painamalla
  - **10 minuutin ohjelma:** kalustepeyyhkeet
  - **15 minuutin ohjelma:** lattiapyyhkeet
  - **20 minuutin ohjelma:** mopit
3. Käynnistä ohjelma painamalla

Hätäseis pysäyttää ohjelman. Paina vain hätätilanteessa

LAPPIA

© 2021 Hautala & Juntti

SELKO Siivoustekstiilien esipuhdistuskone – ajan valinta erilaisille tekstiileille

Puhdista kalustepeyyhkeet **10 minuutin** ohjelmalla.

Puhdista lattiapyyhkeet **15 minuutin** ohjelmalla.

Puhdista mopit **20 minuutin** ohjelmalla.

LAPPIA

© 2021 Hautala & Juntti

Siivoustekstiilien esipuhdistuskone – ohjelman kesto

Näytöllä lukee,
kuinka kauan kone
on vielä päällä.

© 2021 Hautala & Juntti

Siivoustekstiilien esipuhdistuskone – koneen puhdistus

Nuoli osoittaa
roskasäiliön.

Imuroi koneen alaosassa
oleva roskasäiliö jokaisen
ohjelman jälkeen.

Muista sulkea luukku.

© 2021 Hautala & Juntti

Pyykinpesukone 1 ja 2- pesuaineen annostelu

Annostele pesuainetta lokeroon,
joka näkyy kuvassa.

Käytä suojäkäsineitä.

© 2021 Hautala & Juntti

Pyykinpesukone 1 – käyttöohje

Pese pyykinpesukoneessa 1
siivoustekstiilejä, joilla
puhdistetaan **kalusteita**.

Käytä 90 asteen ohjelmaa.

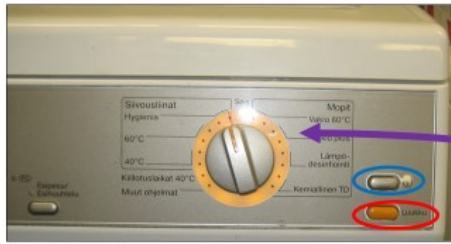

© 2021 Hautala & Juntti

Pyykinpesukone 1 – käyttöohje

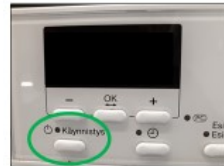

1. Laita virta koneeseen painamalla ylemmää nappia.

2. Aukaise koneen luukku painamalla alemmaa nappia.

3. Valitse ohjelma kääntämällä vipua.

4. Käynnistä ohjelma painamalla käynnistys-nappia.

© 2021 Hautala & Juntti

Pyykinpesukone 2 – käyttöohje

Pyykinpesukoneessa 2 pestään vain siivoustekstiilejä, joilla puhdistetaan **lattiaa**. Käytä 60 asteen ohjelmaa.

Pese lattiapyyhkeet erikseen.

Pese lattiakuivaimen terä moppien kanssa.

Laita hankausmopit pesupussiin, jos peset ne tavallisten moppien kanssa.

Pese vahamopit **aina** erikseen 70 asteessa.

© 2021 Hautala & Juntti

SELKO

Pyykinpesukone 2 – käyttöohje

60

1. Laita virta koneeseen painamalla ylemmää nappia.
2. Aukaise koneen luukku painamalla alemmää nappia.
3. Täytä kone likaisilla lattiakäsitteillä. Sulje luukku.
4. Valitse ohjelma kääntämällä vipua.
5. Käynnistä ohjelma painamalla käynnistys-nappia.

LAPPIA

© 2021 Hautala & Juntti

SELKO

Pyykinpesukone 1 ja 2–nukkasihdin puhdistaminen

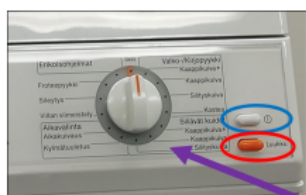
- Nuoli osoittaa nukkasihtä.
- Poista nukkasihtä.
- Pese nukkasihtä lattiakaivon päällä.

LAPPIA

© 2021 Hautala & Juntti

Kuivausrumpu – käyttöohje

1. Laita virta koneeseen painamalla ylem্পää nappia.
2. Aukaise koneen luukku painamalla alem্পaa nappia.
3. Täytä kone puhtailla tekstiileillä. Sulje luukku.
4. Valitse ohjelma kääntämällä vipua kohtaan **kaappikuiva +**.
5. Käynnistä ohjelma painamalla käynnistys -nappia.

© 2021 Hautala & Junnila

Kuivausrumpu – puhdistus

1. Käytä suojakäsineitä.
2. Puhdista nukkasihdit jokaisen käyttökerran jälkeen.
3. Puhdista nihkeällä pyyhkeellä rumpu, jos se on likainen.

© 2021 Hautala & Junnila

